

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA

141 89 Huddinge

Hårda män och leende kvinnor

- en studie om hur dagspress skildrar makthavare

C-uppsats
Journalistik C
VT 12

Karin Linder, Jenny Ringström Fagerlund
Handledare: Anne Hedén

Copyright

Denna uppsats är författarnas egendom och får ej begagnas för publicering utan författarnas eller dessas rättsinnehavares tillstånd.

Abstract

Syftet med den här uppsatsen har varit att genom ett genusperspektiv undersöka hur dagspress framställer makthavare, det vill säga beslutsfattande kvinnor och män på höga positioner inom näringsliv och politik. Undersökningen har fokuserat på om gestaltningarna sker utifrån könsstereotyper och hur det i sådana fall ser ut.

Materialet har varit Dagens Nyheter, DN och Svenska Dagbladet, SvD under perioden 2011-10-01 till 2012-04-01. Undersökningen har gjorts genom kvalitativ innehållsanalys av artiklar som innehåller personintervjuer, där makthavaren får komma till tals genom citat och i löpande text. Utgångspunkten har varit en specifik mall och övergripande frågeställningar för att få reda på hur kvinnor och män på höga positioner i samhället skildras. En jämförelse mellan de båda könen har gjorts för att upptäcka likheter respektive olikheter.

Resultatet är att män och kvinnor i vissa fall skildras utifrån könskodade ord. Det vill säga att kvinnor framställs efter typiskt kvinnliga könskodade ord och män efter typiskt manliga könskodade ord. Även bildmässigt framställs kvinnor och män i viss mån efter könsstereotyper, kvinnor ler och män ser hårda ut. En slutsats av studien är att journalister inom dagspress måste bli mer medvetna om hur de skildrar makthavare och vilka ord de använder för att beskriva män respektive kvinnor.

Nyckelord: Makt, stereotyper, genus, män, kvinnor, beslutsfattare, journalistik, dagspress, dagstidning, beslutsmakt, media, press, journalist, jämställdhet

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	5
1.1 Bakgrund	6
2. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	7
3. TEORETISK RAM OCH TIDIGARE FORSKNING	8
3.1 Makt	8
3.2 Genus	9
3.3 Stereotyper	10
4. MATERIAL OCH METOD	
4.1 Val av metod	13
4.2 Val av källor och genre	13
4.3 Tillvägagångssätt	14
5. ANALYS ÖVERSIKT	
SVENSKA DAGBLADET & DAGENS NYHETER	16
5.1 Svenska Dagbladet, SvD	16
5.2 Dagens Nyheter, DN	23
6. ANALYS SVD	29
6.1 Vilka frågor ställs till beslutsfattarna?	29
6.2 Hur beskrivs beslutsfattarnas maktposition?	31
6.3 Hur beskrivs ålder, utseende, mimik, gester och agerande?	34
6.3.1 Ålder	34
6.3.2 Utseende	35
6.3.3 Mimik, gester, agerande	35
6.4 Hur ser relationen mellan profession och person ut?	37
6.5 Hur formuleras rubriker?	39
6.6 Med vilka ord beskrivs beslutsfattarna i ingresserna?	39
6.7 Hur framställs beslutsfattarna i bild?	40

7. ANALYS DN	42
7.1 Vilka frågor ställs till beslutsfattarna?	42
7.2 Hur beskrivs beslutsfattarnas maktposition?	42
7.3 Hur beskrivs ålder, utseende, mimik, gester, agerande?	43
7.3.1 Ålder	43
7.3.2 Utseende	44
7.3.3 Mimik, gester, agerande	45
7.4 Hur ser relationen mellan profession och person ut?	46
7.5 Hur formuleras rubriker?	48
7.6 Med vilka ord beskrivs beslutsfattarna i ingresserna?	48
7.7 Hur framställs beslutsfattarna i bild?	49
8. SAMMANFATTNING OCH ANALYS SVD & DN	51
8.1 Vilka frågor ställs till beslutsfattarna?	51
8.2 Hur beskrivs beslutsfattarnas maktposition?	51
8.3 Hur beskrivs ålder, utseende, mimik, gester, agerande?	52
8.3.1 Ålder	52
8.3.2 Utseende, mimik, gester, agerande	52
8.4 Hur ser relationen mellan profession och person ut?	53
8.5 Hur formuleras rubriker?	54
8.6 Med vilka ord beskrivs beslutsfattarna i ingresserna?	55
8.7 Hur framställs beslutsfattarna i bild?	55
9. AVSLUTANDE DISKUSSION	57
9.1 Förslag på vidare forskning	57
10. KÄLLFÖRTECKNING	59
10.1 Källförteckning	59
10.2 Litteraturförteckning	61
11. BILAGA	63
11.1 Mall Textanalys	63

1 INLEDNING

Hur framställs kvinnor och män med makt i media? Det är en fråga vi har funderat på ett tag. Anledningen till att vi kom in på ämnet beror på ett intresse för genusfrågor och hur kvinnor och män bemöts och skildras i samhället. Som journalistikstudenter tycker vi det är viktigt att belysa hur medier framställer olika individer eftersom det i sin tur kan påverka medborgarna.

Den här uppsatsen fokuserar på beslutsfattare och chefer inom näringsliv och politik och hur de skildras av media. Vi valde beslutsfattare inom näringsliv och politik eftersom det är de personerna som vi anser har den största makten att påverka och fatta beslut i samhället. Det rör sig om beslut inom ekonomi, lagar, kommunikation och mycket mer som är väsentliga för hur medborgarnas liv ser ut och påverkas.

Många gånger fungerar beslutsfattarna också som förebilder och därför är det extra viktigt att se om de framställs utifrån person eller profession. Åsa Kroon Lundell, medieprofessor på Örebro universitet, har för Tillväxtverkets räkning skrivit rapporten ”*Sminkad superhjältinna eller leende lagomföretagare?*”. Rapporten är en analys om hur kvinnor som företagare gestaltas i text och bild i ett antal tidskrifter och dagstidningar. Kroon Lundell skriver i sin rapport, att om journalister framställer kvinnor utifrån den stereotypa bilden av hur kvinnor är/beter sig istället för utifrån deras profession bygger journalisterna på gamla fördomar om mannen och kvinnan. De gamla föreställningarna innebär att mannen är ”företagaren” eller ”entreprenören” och kvinnan är den moderliga och mjuka som inte passar in i bilden som egenföretagare (Kroon Lundell, 2012: 6).

Ovanstående beskriver även Anita Göransson i boken *Maktens kön*. Göransson menar att ledarskap förknippas med egenskaper som karaktäriserar den manliga stereotypen, auktoritet, dominans, handlingsförmåga, självständighet och aggressivitet. Dessa föreställningar om hur en ledares egenskaper bör vara är ofta ett hinder för att kvinnor ska ses som värddiga kandidater till en post eftersom de förknippas med det kvinnliga (Göransson, 2006: 29).

Med tanke på ovanstående har media en stor roll i hur kvinnor och män uppfattas och behandlas i samhället. Media kan antingen spåda på gamla könsroller och stereotypiseringar men media kan också se till att kvinnor framställs likvärdigt männen. Hur media gör är vår uppgift att titta på.

För många kvinnor och män är media det enda sättet att få en inblick i hur det är att vara på en maktposition och få kunskap om vilka personer som befinner sig på maktens fält. Därför är det viktigt att media skildrar de kvinnor och män som finns inom näringsliv och politik på ett relevant sätt.

Vi har valt att fokusera på dagspress eftersom de har en annan agenda än magasin och tabloider. Magasin har ofta ett mer underhållande syfte medan dagspress har ett informerande syfte. SvD skriver på sin webbsida ”SvD flyttar fram de journalistiska positionerna och ger läsarna de sammanhang och perspektiv som hotar att försvinna i den allmänna snuttifieringen av nyhetsflödet” Det tolkar vi som att deras uppdrag är att hålla sig sakliga och värderingsfria i sin nyhetsrapportering och i intervjuer (SvD, 2012, se källförteckning).

1.2 Bakgrund

Totalt är cirka 24 procent av landets chefer kvinnor. Inom den kvinnodominerande offentliga sektorn finns flest kvinnor på chefspositioner. I de absoluta toppskikten utgör kvinnorna endast en fjärdedel av alla chefer (Göransson, 2006:13).

Medierna har makt att påverka människors föreställningar och bestämma vilka som får synas var, när och hur. Trots den i dag relativt jämna könsfördelningen inom journalistkåren, finns det en haltande kvinnorepresentation i medierna. Cirka 30 procent av kvinnor i allmänhet syns i dag i tv och press. Kvinnorna presenteras oftare utan yrkestitel, de är i mindre utsträckning experter, och de är i minoritet i sport, nyheter och dokumentärer. Istället är de i majoritet vad gäller representation av föräldraskap (Göransson, 2006:478). Vad gäller kvinnliga eliter finns en stark underrepresentation av kvinnliga politiker, vad gäller taltid och i egenskap av själva yrket, liksom inom näringslivet (Göransson, 2006: 480).

2. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur dagspress skildrar kvinnor och män i beslutsfattande positioner. Undersökningen syftar även till att ta reda på om skillnader i gestaltningar mellan könen förekommer och om detta sker utifrån könsstereotyper.

Frågeställningar:

Vilka frågor ställs till beslutsfattarna?

Hur beskrivs beslutsfattarnas maktposition?

Vad fokuserar journalisten på, utseende, ålder, mimik, gester, agerande?

Hur ser relationen mellan profession och person ut?

Hur kan likheter och skillnader i beskrivningen av manliga och kvinnliga makthavare analyseras?

3. TEORETISK RAM OCH TIDIGARE FORSKNING

3.1 Makt

I ”*Maktens Kön*” beskrivs den typiske svenske makthavaren som en svenskfödd man i övre medelåldern. Han har akademisk utbildning, är född på 50- eller 60-talet och är uppvuxen i en familj där minst en av föräldrarna hade en högre yrkesposition. Han har blivit erbjuden posten till toppjobbet. Samma bakgrund gäller för den kvinnliga makthavaren även om hon är i minoritet på maktens fält. Det är få makthavare som är utlandsfödda eller har utländska föräldrar. Både kvinnor och män i eliten har goda nätverk och har och har haft stöd, främst manligt då de är överrepresenterade inom makteliten (Göransson, 2006: 526-527). Det finns några saker som skiljer kvinnor och män inom maktens fält åt när det gäller bakgrund. Män kommer oftast från en bakgrund där mamman var hemmafru eller hade en lägre yrkesbakgrund medan kvinnan kommer från en familj där båda föräldrarna gjorde karriär (Göransson, 2006: 532).

Vad makt är finns det olika definitioner på. Inom samhällsvetenskapen beskrivs makt vanligen som en person eller grupp som kan få andra att göra/utföra något som de själva inte har/hade tänkt göra. Det vill säga den personen som har makten kan bestämma vad som ska göras med eller mot de andras vilja (Göransson, 2006:14-15).

För att avgränsa uppsatsen är definitionen på makt - de personer inom den offentliga sfären som är beslutsfattare. För att förtydliga vad som menas beskrivs här tre olika definitionerna av makt; beslutsmakt, dagordningsmakt och diskursiv makt.

Beslutsmakt har den person som fattar beslut vilket har verkningar på minst nationell nivå. Här finns de högsta politikerna och näringslivets främsta beslutsfattare.

Dagordningsmakt har den som kan bestämma vad som diskuteras i samhället, vilka ämnen som kommer upp på dagordningen och vad som inte kommer upp till diskussion. Här finns massmedier, politiker, företagsledare och andra som har tillgång till samhällets offentliga arenor för opinionsbildning.

Diskursiv makt avser all påverkan på våra tankesätt, vår världsbild och kunskapsuppfattning. Här finns kulturarbetare, forskare och andra som producerar och sprider kunskap, estetiska uttryck och

tolkningar av mänskliga upplevelser (*Svenska statens utredning: kön, makt och statistik*, Göransson, Burman, 2007: 32-34).

Uppsatsen fokuserar på hur kvinnor och män med beslutsmyndighet och dagordningsmyndighet framställs i dagspress.

Hur man än väljer att definiera makt är den ojämnt fördelad i alla samhällen (Göransson, 2006: 18-19). Det vill säga, en mindre grupp makthavare är de som fattar beslut som berör hela samhället. I ett demokratiskt samhälle kan inte alla fatta besluten men alla medborgare bör ha makt att påverka och kunna utöva kontroll över de som har makten. Ett mått på demokrati i ett samhälle är också att både kvinnor och män har möjlighet att delta i viktiga beslut och påverka samhällets utformning.

Det finns två makteliter idag, den ekonomiska och den politiska. Dessa härstammar från sekelskiftet 1900 då nya industrier och nya politiska partier kom till. 1989 konstaterades att den svenska politiska eliten hade en bredare social bas än många andra länder vilket innebär att det svenska folket kunde ta sig till olika politiska positioner utan att tillhöra en viss bakgrund med vissa kontakter. Från början fanns det bara män inom maktens eliter. Längre utgick forskningen från att eliten var enkönad. Makteliterna bestod av män med stödjande hustrur. Under den senare delen av 1900-talet har det förändrats. Fler kvinnor syns i makteliten främst inom politiken medan det inom näringslivet fortfarande är män som dominerar stort (Göransson, 2006: 21-22).

3.2 Genus

Genus betyder ”sort” eller ”släkte” och syftar till att beskriva hur det sociala könet formas genom handlingar utifrån traditionellt manliga och kvinnliga roller. Begreppet infördes för att fokusera på hur det sociala könet formades av det biologiska könet. Idag används ordet genus för att påvisa hur samhället behandlar könens olikheter (Gemzöe, 2006: 80-81).

Vad som betraktas som kvinnligt respektive manligt har varierat mellan tid och rum. Det som inte har förändrats är att kvinnliga verksamheter alltid värderas lägre än mäns. Med andra ord, en arbetsuppgift som flyttas mellan kvinnor och män får ändrad status beroende på om arbetsuppgiften anses vara kvinnlig eller manlig. Manliga arbetsuppgifter anses alltid vara överordnade. Det som anses vara fördelaktiga positioner brukar falla till männens fördel och om

något falnar i status och betydelse brukar antalet män försvinna från dessa positioner (Göransson, 2006: 23).

Enligt Yvonne Hirdman finns hierarkin med ojämn könsfördelning på de högre positionerna inbyggd i den så kallade *genusordningen* där kvinnor och män formas till det som anses vara manligt och kvinnligt. Från småbarnsåldern fostras människor in i rollen som man eller kvinna, vilka oftast ses utifrån motsatspar. Mannen antar rollen som stark och beslutsfattande, medan kvinnan antar rollen som beroende och svag. Detta är vad som också kallas för *genuskontrakt*. Genuskontrakt kan ses som ett teoretiskt ramverk för att förklara relationsmönster mellan kvinnor och män. Kvinnor och män lär sig hur de ska agera utifrån sin könsroll och vilka platser i samhället och arbetslivet som de ska anta (Hirdman, 2001: 80-85). Hirdman har tagit fram två logiker/lagar. Dessa logiker/lagar går ut på att det finns en strävan efter att hålla isär de båda könen samt att det manliga ses som normen där kvinnorna är den avvikande i många situationer och avseenden (Göransson, 2006: 24).

Det är viktigt att påpeka att förhållandena mellan könen och makten ser olika ut beroende på var i världen och i vilken tid man befinner sig. En person kan under en livstid få nya krav på sig i hur han/hon ska bete sig för att vara typisk kvinnlig respektive manlig. Synen på kön varierar också mellan olika sociala klasser och skikt och mellan olika etniska grupper. Maktpositionerna och kulturerna kring dem har utformats efter männens livssituation och intressen (Göransson, 2006: 26).

Arbetsmarknaden är starkt könsuppdelad i Sverige. Färre kvinnor har framträdande positioner i samhället. Män och kvinnor har sin plats i samhället och vad som anses lämpligt för de båda könen varierar mellan klass och skikt. Ledarskap och chefspositioner brukar identifieras med män och manlighet (Göransson, 2006: 29).

3.3 Stereotyper

Ordet stereotyp betyder inom socialpsykologin att en viss grupp har utmärkande egenskaper som kännetecknar just den gruppen, till exempel nation, ras, religion och kön (Nationalencyklopedin, 2012).

När det gäller könsstereotyper har män vissa egenskaper och kvinnor andra egenskaper. Kvinnor måste ha mannens stödjande hand annars faller de omkull. Kvinnor ses som mjuka, känsllosamma, okontrollerbara, svaga, passiva, lögnaktiga och oförmögna till högre tänkande. Män i sin tur ses som hårda, förståndiga, har kontroll, starka, aktiva, har förmåga till moraliskt omdöme, är att lita på och förmögna till högre tänkande (Hirdman, 2001:47- 48).

Kroon Lundell har studerat flera tidningar och tidskrifter så som Nerikes Allehanda, Entreprenör, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet, för att undersöka hur kvinnliga entreprenörer framställs. Hon har kunnat urskilja två olika arketyper av hur kvinnor skildras. Den ena beskrivs som den ”välsminkade superhjältinnan” och den andra som den ”leende lagomföretagaren”.

Den ”välsminkade superhjältinnan” framställs ofta som snygg och djärv. Hon är runt 30 år och tar för sig. I text framställs hon som tuff och målmedveten medan hon i bild framstår som en glamorös fotomodell i en pampig miljö. Fokus i texten är ofta att hon är kvinna. Den ”leende lagomföretagaren” framställs som kompetent, temperamentsfull, med självförtroende och skinn på näsan. Hon är inte rädd för att ifrågasätta män och syns ofta på bild i samband med sitt företag. Denna arketyper får en mer realistisk inramning och mer naturlig bildframställning. Oftast får arketyper ”den leende lagomföretagaren” inte lika mycket uppmärksamhet i media som ”den välsminkade superhjältinnan” och hon göms undan bland andra artiklar (Kroon Lundell, 2012:5).

Kvinnan poserar oftare på bild än vad mannen gör. Hon agerar passivt, ler ofta och förekommer i större utsträckning som ett objekt. Detta beskriver Kroon Lundell som stereotypen ”den söta flickan”, vilken står i kontrast till ”den aktiva pojken” som poserar i enlighet med sitt yrke och inte ler in i kameran (Kroon Lundell: 2012:14). Den manliga entreprenören beskrivs som en ”kallhamrad, individualistisk kapitalistman”, skriver Kroon Lundell. Han betraktas som hjälte, men behöver varken vara omtyckt eller sympatisk, eftersom det krävs tuffhet och hårdhet för att bli framgångsrik. Dessa hårda egenskaper kopplas till den manliga stereotypen (Kroon Lundell, 2012:34).

Kroon Lundell beskriver hur ålder framhävs i reportagen om kvinnorna. Kvinnorna uppmärksammas för sin unga ålder och sitt vackra yttre, medan män framställs som tuffa, drivna, ambitiösa, professionella aktörer. Könstillhörigheten får styra gestaltningen av kvinnorna. När det handlar om kvinnor i ledande position frågar man sig gärna i texten ”hur hon orkar” eller ”hur hon hinner med”. Det tas för givet att kvinnor inte har det mod som krävs, menar Kroon Lundell.

Mannen i sin tur förväntas ha det mod som krävs. Det är heller inte ovanligt att om kvinnans relation till sin pappa beskrivs han som mäktig företagsman. Kroon Lundell menar att om kvinnan beskrivs i relation till sin pappa, så riskerar man att underminera hennes självständighet (Kroon Lundell, 2012:22).

I gestaltningen av kvinnorna märkte Kroon Lundell att medierna hon undersökte ville få fram något som bryter mot konventionella könsmonster, något som gör kvinnan udda. Detta diskuterar även Karin Nordberg och Maria Edström i *Medierummets eliter*. De har bland annat studerat hur eliter framställs i personporträtt. I de manliga porträtten lyfts mjuka sidor fram och kvinnorna framställs med hårdare värden (Nordberg, Edström, 2006:493). Kroon Lundell menar att när man framställer kvinnor och män som anses bryta mot det som bedöms vara normalt för respektive kön, så befäster man ändå könsfördomarna, genom att framställa detta som udda och onormalt. Syftet med att framställa kvinnor och män genom att beskriva dem som annorlunda gentemot det som anses normalt för deras kön är ofta i välmening. Men det kan få motsatt effekt då man fortfarande fokuserar på stereotyper och inte på; vem är du och vad gör du utifrån profession? Kroon Lundell menar att journalister bör fundera på hur de ställer frågor, fotograferar män respektive kvinnor, hur rubriker sätts (Kroon Lundell, 2012:37). Dessa funderingar återfinns i uppsatsens analysdel.

4. MATERIAL OCH METOD

4.1 Val av metod

Undersökningen är utförd genom en kvalitativ innehållsanalys. En kvalitativ innehållsanalys syftar till att genom noggrann läsning av textens delar och helhet ta fram det väsentliga innehållet i texterna. Textanalyser har alltid en övergripande problemställning som konkretiseras genom preciserade frågor till materialet. Undersökningen vilar på diskursanalys, vilken är den vanligaste textanalysmetoden inom samhällsvetenskapen. Syftet med diskursanalys är ofta att belysa maktförhållanden i samhället. Uppfattningen är att språket är med och formar verkligheten, det vill säga att texter och andra mänskliga uttryck påverkar hur människor uppfattar världen (Esaïasson, Gilljam, Oscarsson, Wängnerud, 2007: 237-239).

Göran Bergström och Kristina Boréus beskriver diskursanalys som en vetenskaps- och samhällsteori, men den kan även betraktas som en metod genom vilken texter analyseras utifrån (Bergström, Boréus, 2005: 306). Språk och språkanvändning är centralt inom diskursanalysen och betraktas inte som något neutralt eller objektivt. Förtryck och sociala handlingar sägs kunna beskrivas utifrån språket, samt synen på oss själva och omvärlden (Bergström, Boréus, 2005:326).

Då studien syftar till att analysera artiklars språkliga beskrivning av kvinnor och män lämpar sig därför diskursanalys som utgångspunkt i metoden.

4.2 Val av källor och genre

I studien granskas hur SvD och DN, två stora dagstidningar i Stockholm, gestaltar beslutsfattande kvinnor och män. Anledningen till att dessa två tidningar valdes för undersökningen är för att de är bland de största dagstidningarna i Sverige. SvD och DN har stor spridning vilket innebär att många människor läser och bildar sig uppfattningar utifrån deras artiklar. Det gör att SvD och DN har ett stort ansvar för sitt innehåll. Till skillnad från Kroon Lundells undersökning fokuserar den här studien på beslutsfattare och inte egenföretagare. Ytterligare skillnader är att den här studien jämför kvinnor med män medan Kroon Lundell främst fokuserar på hur kvinnor gestaltas. Dessutom har Kroon Lundell en bredare undersökning där även tidsskrifter och lokala tidningar spridda över landet ingår. Denna studies fokus ligger på SvD och DN eftersom de har störst hushållstäckning i Stockholm. SvD når runt 500 000 läsare per dag (SvD, 2012) spridda över landet och DN 800 000 läsare (DN, 2012). Undersökningen går ut på att undersöka beslutsfattande

kvinnor och män i två stora dagstidningar och inte jämföra tidningarna med varandra. Fokus ligger på personerna.

Genren som är uppsatsens fokus är personintervjuer med beslutsfattande kvinnor och män aktiva i Sverige inom näringsliv och politik. Kriterier för artiklarna är;

- Artiklarna ska innehålla en intervju med en beslutsfattare där några av svaren återges via citat eller fråga och svar.
- Artikeln ska ha en faktaruta eller något som beskriver personens privatliv eftersom det visar på en personligare inriktning och att fokus inte enbart ligger på det område/företag personen representerar.
- Endast en person intervjuas

Jämförelsen mellan kvinnor och män beror på att själva nyhetsmediet dagspress är huvudfokus och därför är annan typ av media ointressant. Därför görs inte jämförelse mellan kvinnor i annan press.

De artiklar som uppfyller ovanstående kriterier återfinns bland annat i *DN söndag*, *DN Stockholm* och *DN Ekonomi*. I DN är det större spridning mellan artiklarna och sektionerna medan SvD har det mesta materialet med ovanstående kriterier samlat i *Näringsliv*. Utgångspunkten har varit att artiklar om beslutsfattare enligt ovanstående kriterier.

4.3 Tillvägagångssätt

Efter en första genomgång av SvD och DN noterades att det förekommer flest personliga intervjuer med beslutsfattare i helgtidningarna. Där finns oftast mer utrymme för reportage, intervjuer och personporträtt. DN skriver på sin webbsida att personporträtt och reportage förekommer mest på helgerna (DN, 2012). På SvD:s webbsida står att de satsar på fördjupad läsning under helgerna (SvD, 2012). Intervjuer med beslutsfattare återfinns i Näringslivsdelen medan de förekommer på fler olika ställen i DN som *DN söndag* och *DN Stockholm*. Därför valdes efter den första genomgången att fokusera analysen på tidningar utgivna fredag, lördag och söndag.

Undersökningen sträcker sig mellan perioden 2011-10-01 och 2012-04-01. Tidsperioden har valts med hänsyn till aktualitet och för att studien ska kunna urskilja tillräckligt mycket relevant material.

Alla artiklar inom tidsperioden som uppfyllde kriterierna har tagits med i undersökningen (s. 14). Resultatet blev 43 artiklar i SvD och 18 artiklar i DN. I SvD var 21 intervjuer med kvinnor och 22 intervjuer med män. I DN var 8 intervjuer med kvinnor och 10 med män.

Undersökningsmaterialet har tagits fram på Kungliga Biblioteket i Stockholm. Via mikrofilm har DN:s och SvD:s tidningar från 2011-10-01 till 2012-04-01 bläddrats igenom. Alla tidningar har dubbelkollats två gånger för att säkra att ingen artikel har missats. För varje relevant artikel har dag, datum, namn på beslutsfattare och rubrik noggrant antecknats. Artiklarna har sedan sökts upp via Retriever, laddats ner i pdf-filer och skrivits ut. Därefter har textanalyser gjorts efter en given mall som utarbetats inför undersökningen.

Analysen har utgått från frågeställningarna och vilka ord som används för att beskriva beslutsfattarna har också undersökts. Dessa ord har placerats i en lista beroende på om det är en man eller kvinna som har intervjuats. Därefter har studien kunnat utläsa hur fördelningen av orden ser ut mellan männen och kvinnorna. Genom denna metod har det blivit enklare att se om det finns några mönster som kan vara svåra att upptäcka vid enbart en genomläsning av artiklarna. Bilder har hanterats på liknande sätt, där särskilt fokus har varit att analysera minspel, agerande, vinkel, bakgrund, var personen håller blicken och utrymme i bild.

Textanalyser gjordes utifrån mallen (se bilaga) och frågeställningarna. Därefter sammanfattades tidningarna var för sig. Efter en första sammanfattning jämfördes tidningarna därefter gjordes en slutanalys.

I nedanstående beskrivning står att vissa artiklar består av ”fråga-svarintervjuer” eller, där beslutsfattaren får en ”direkt fråga”. En direkt fråga innebär att frågan skrivs ut i brödtext.

5. ANALYS ÖVERSIKT SVENSKA DAGBLADET OCH DAGENS NYHETER

5.1 Svenska Dagbladet

Tabell 1: Översikt över artiklar analyserade i SvD.

Sektion	Totala antal artiklar	Artiklar om kvinnor	Artiklar om män
Intervjun Aktuellt	17	7	10
Näringsliv Nyheter	14	5	9
Porträttet	1		1
Karriär/Nytt Jobb	10	8	2
Söndagsintervjun	1	1	
Summa	43	21	22

Tabell 1 visar att SvD mellan tidsperioden 2011-10-01 och 2012-04-01 hade totalt 43 personintervjuer, mellan fredag till söndag. Bland dessa artiklar handlar 22 artiklar om män och 21 artiklar om kvinnor. Intervjuer med kvinnor och män med makt återfinns i Näringslivsdelen under sektionerna *Intervjun Aktuellt*, *Nyheter*, *Karriär*, *Porträttet* eller i SvD helg under sektionen *Söndagsintervjun*.

Intervjun Aktuellt

Bildexempel 1: Exempel på hur en artikel under sektionen *Intervju Aktuellt* kan se ut.

Tabell 2: Översikt över analyserade artiklar under sektionen *Intervju Aktuellt*.

Beslutsfattare	Kön beslutsfattare	Journalist	Publiceringsdatum
Dan Eliasson	Man	Negra Efendic	2011-10-02
Ulrika Saxon	Kvinna	Therese Larsson	2011-10-09
Sasja Beslik	Man	Tove Carlén	2011-10-30
Katalin Paldeak	Kvinna	Therese Larsson	2011-11-23
Richard Monturo	Man	Hanna Dunér	2011-11-06
Laura Hartman	Kvinna	EmmyLou Tuvhag	2011-11-13
Johan Åberg	Man	Sara Lomberg	2011-11-27
Anne Årneby	Kvinna	Hanna Dunér	2011-12-11
Bina Chaurasia	Kvinna	Sara Lomberg	2011-12-18
Günter Mårder	Man	Tove Carlén	2012-01-15
Casten Almqvist	Man	Hanna Dunér	2012-01-21
Anders Ferbe	Man	Cecilia Axelsson	2012-02-05
Anne Vadasz Nilsson	Kvinna	EmmyLou Tuvhag	2012-02-12
Maria Veerasamy	Kvinna	Hanna Dunér	2012-02-19
Kenneth Bengtsson	Man	Annika Wilhelmsson	2012-02-26
Peter Åke Wallenberg	Man	Jonas Fröberg	2012-03-04
Peter Wigert	Man	EmmyLou Tuvhag	2012-04-01

Vanligaste personintervjuartikeln finns i Näringsliv, *Intervjun Aktuellt*, totalt 17 artiklar.

Tabell 2 visar att sju artiklar handlar om kvinnliga beslutsfattare och tio om manliga beslutsfattare.

Intervjun Aktuellt består av två sidor (Bildexempel 1). Oftast är ena sidan en bild på intervjupersonen i fråga. Ibland tillkommer en halv spalt med faktainformation bredvid bilden och vid något enstaka tillfälle finns en annons under bilden. Andra sidan har alltid ingressen, högst upp till vänster, en hel del tomt utrymme innan rubriken kommer. Med ingress menas den inledande delen av artikeln som sammanfattar och lyfter fram det viktiga i texten. Rubriken sträcker sig över sidan. Under rubriken kommer brödtext, det vill säga huvudtexten som följer efter ingressen, med fyra eller fem spalter. Om det är fyra spalter brukar oftast en halvspalt vara inlagd mellan spalt ett och två och en halvspalt inlagd mellan spalt fyra och fem. Halvspalterna kan bestå av fakta om personen eller karriären, utlyft citat eller en kort text om företaget. Längst ner på samma sida brukar ofta en sidoartikel ligga med rubriken ”namn om...” eller ”företag nya titel om...” följt av ett antal frågeställningar/påståenden som den intervjuade får svara på.

Karriär/ Nytt Jobb

Bildexempel 2: Exempel på hur en artikel under sektionen *Karriär/Nytt Jobb* kan se ut.

Tabell 3: Översikt över analyserade artiklar under sektionerna *Karriär / Nytt Jobb*.

Beslutsfattare	Kön beslutsfattare	Journalist	Publiceringsdatum
Martin Tivéus	Man	Ylva Edenhall	2011-10-16
Helena Norrman	Kvinna	Jan Almgren	2011-10-30
Agneta Broberg	Kvinna	Tove Carlén	2011-11-27
Anna Helsén	Kvinna	Klas Andersson	2011-12-04
Susanna Campbell	Kvinna	Josefin Jacobsson	2012-02-05
Eva Nygren	Kvinna	Klas Andersson	2012-02-19
Victoria Wang	Kvinna	EmmyLou Tuvhag	2012-03-04
Peter Burman	Man	Annika Wilhelmsson	2012-03-11
Sara Kullgren	Kvinna	Hanna Dunér	2012-03-17
Kajsa Johansson	Kvinna	Karin Henriksson	2012-03-18

Tabell 3 visar att tio personporträtt återfinns under *Karriär/Nytt Jobb*. Åtta artiklar handlar om kvinnliga beslutsfattare medan två artiklar handlar om manliga beslutsfattare.

Karriär består oftast av en sida. Rubriken toppar alltid sidan och därefter kommer antingen ingress följt av brödtext och en bild på personen i fråga till höger om brödtexten. I andra fall inleds artikeln med en rubrik följt av en bild över sidan. Under bilden kommer ingress och brödtext. Om bilden kommer under rubriken brukar en halvspalt med fakta finnas till höger om bilden. Längst ner är en sidoartikel med karriärstegen (Bildexempel 2).

SvD helg Porträttet

Bildexempel 3: Exempel på hur en artikel under sektionen *SvD helg Porträttet* kan se ut.

Tabell 4: Översikt över analyserade artiklar under sektionen *SvD helg Porträttet*.

Beslutsfattare	Kön beslutsfattare	Journalist	Publiceringsdatum
Jens Odlander	Man	Jan Blomgren	2011-10-23

SvD helg *Porträttet* förekommer en gång inom vår valda kategori beslutsfattare och handlar om en man (Tabell 4). Artikeln är på en sida med en bild. Även faktaruta finns med i den här typen av artikel (Bildexempel 3).

Söndagsintervjun

Bildexempel 4: Exempel på hur en artikel under sektionen *Söndagsintervjun* kan se ut.

Tabell 5: Översikt över analyserade artiklar under sektionen *Söndagsintervjun*.

Beslutsfattare	Kön beslutsfattare	Journalist	Publiceringsdatum
Kattis Ahlström	Kvinna	Karin Thunberg	2012-02-26

Tabell 5 visar att *Söndagsintervjun* förekommer enbart en gång under den aktuella perioden och handlar om en kvinna. Bildexempel 4 visar hur artikeln ser ut. Artikeln är på tre sidor med ingress högst upp till vänster på första sidan, rubrik några rader ner följt av brödtext på fyra spalter. Utklippta citat förekommer och fler bilder på nästkommande sidor. Även faktaspalt och en sidoartikel med olika röster om personen i fråga.

Näringsliv Nyheter

Bildexempel 5: Exempel på hur en artikel under sektionen *Näringsliv Nyheter* kan se ut.

Tabell 6: Översikt över analyserade artiklar under sektionen *Näringsliv Nyheter*.

Beslutsfattare	Kön beslutsfattare	Journalist	Publiceringsdatum
Annika Falkengren	Kvinna	Carolina Neurath, Olle Zachrison, Magnus Neideman	2011-10-01
Lars Heikensten	Man	Jan Almgren	2011-10-08
Lars G Nordström	Man	Patricia Hedelius	2011-10-15
Annie Lööf	Kvinna	Jonas Fröberg	2011-11-29
Urban Bäckström	Man	Cecilia Axelsson	2011-11-04
Eva Håkansson- Fröjelin	Kvinna	Caroline Neurath	2011-11-19
Erik Selin	Man	Joel Dahlberg	2011-12-02
Susanne Ekblom	Kvinna	Carolina Neurath	2011-12-24
Birgitta Ohlsson	Kvinna	Therese Larsson	2012-01-05
Christer Gardell	Man	Carolina Neurath	2012-01-21
Ingemar Hansson	Man	Leif Petersen	2012-02-04
Arne Karlsson	Man	Jacob Bursell	2012-02-18
Conni Jonsson	Man	Carolina Neurath	2012-03-24
Lars Idermark	Man	Nils-Olof Ollevik	2012-03-31

Tabell 6 visar att 14 artiklar återfanns under sektionen Näringsliv, *Nyheter*. Fem artiklar handlar om kvinnliga beslutsfattare och nio om manliga beslutsfattare.

Bildexempel 5 visar hur artiklarna under Näringsliv *Nyheter* är upplagda. Ena sidan består av en bild och eventuellt faktatext eller sidoartikel med frågor/påståenden och svar. Andra sidan av text. Skillnad är att spalten längst till vänster i brödtexten består av en bild på journalisten med namn möter namn och titel. Under det ett citat från den intervjuade personen.

Nyheter är den typ av artikel som är mest inriktad på profession och som lämnar minst utrymme för att beskriva personen som intervjuas. *Söndagsintervjun* är den artikel som ger mest utrymme till personlig beskrivning av personen.

5.2 Dagens Nyheter

Tabell 7: Översikt över artiklar analyserade i DN.

Sektion	Totala antal artiklar	Artiklar om kvinnor	Artiklar om män
DN söndag	6	1	5
Jobb	5	4	1
Gratulerar	2	1	1
DN Stockholm	4	2	2
Mitt Stockholm	1	-	1
Summa	18	8	10

Tabell 7 visar att DN mellan tidsperioden 2011-10-01 och 2012-04-01 hade totalt 18 artiklar om makthavare under dagarna fredag till söndag. Åtta av dessa handlade om kvinnor, och tio handlade om män. Artiklarna återfinns under sektionerna *DN söndag*, *Jobb*, *Gratulerar*, *Mitt Stockholm* och *DN Stockholm*.

DN söndag

Intervju

Thomas Bodström: "I drömmen gör jag mål"

Han var tonåringen som hoppade av gymnasiet, spelade manskap i tunnelbanan och fantiserade om att bli advokat. Som 28-åring lade Thomas Bodström fotbollskorna på hyllan och satsade på jobbet som biträdande jurist. I dag är han advokat, exminister, författare och flerbarngappa - och drömmer om att spela fotboll.

Intervju Thomas Bodström

Ett stort mål i livet. Det är vad jag vill ha. Det är vad jag vill bli. Det är vad jag vill göra. Det är vad jag vill vara. Det är vad jag vill bli. Det är vad jag vill göra. Det är vad jag vill vara.

När jag började på advokatbyrå så den älskade advokaten att jag var tvungen att bli mer advokatsmässig. Jag köpte inte det. Jag tror inte att man kan bli något man inte är.

1974
1976
1987
1991
2000
2000

Nighel Dragtemera
Allt heliga dricka i helg ökar risken för alkoholförbrukning.

Bildexempel 6: Exempel på hur en artikel under sektionen *DN Söndag* kan se ut.

Tabell 8: Översikt över analyserade artiklar under sektionen *DN Söndag*.

Beslutsfattare	Kön beslutsfattare	Journalist	Publiceringsdatum
Thomas Bodström	Man	Hans Kronbrink	2011-10-30
Anders Borg	Man	Ulrika By	2011-12-18
Percy Barnevik	Man	Pia Gripenberg	2012-01-15
Jonas Sjöstedt	Man	Anna Bodin	2012-01-29
Carl-Henric Svanberg	Man	Anna Bodin	2012-01-19
Annie Lööf	Kvinna	Cecilia Jacobsson	2012-03-18

DN söndag består av reportage på fem till sju sidor. Reportaget innehåller beskrivning av privatliv, yrke och uppväxt i varierande grad. Här återfinns faktarutor om viktiga årtal i personens liv, samt tre oftast kända vänner eller kollegor som får tycka något om denna person. Reportagen innehåller fyra till sju bilder. Ibland upptar en bild en hel tidningssida. Rubrik och ingress upptar också oftast en helsida och sätter alltid namnet innan rubriken. Här finns sex intervjuer (Bildexempel 6).

Jobb

Bildexempel 7: Exempel på hur en artikel under sektionen *Jobb* kan se ut.

Tabell 9: Översikt över analyserade artiklar under sektionen *Jobb*.

Beslutsfattare	Kön beslutsfattare	Journalist	Publiceringsdatum
Anitra Steen	Kvinna	Maria André	2011-11-13
Anna Serner	Kvinna	Maria André	2011-11-20
Kerstin Renard	Kvinna	Tove Nandorf	2011-12-11
Jan Scherman	Man	Fredrik Emdén	2012-02-05
Charlotte Petri Gornitzka	Kvinna	Marianne Björklund	2012-03-18

Fem intervjuer återfanns i sektionen *Jobb* (Tabell 9).

Jobb är en ensidesartikel som består av enbart frågor och svar om personens yrke. Här brukar finnas en liten faktaruta om personen, samt en faktaruta om själva yrket. Artikeln består av en

bild som ligger ovanför brödtexten. En av *Jobb*-artiklarna bestod av ett längre reportage på två sidor och tre bilder (Bildexempel 7).

Gratulerar

Bildexempel 8: Exempel på hur en artikel under sektionen *Gratulerar* kan se ut.

Tabell 10: Översikt över analyserade artiklar under sektionen *Gratulerar*.

Beslutsfattare	Kön beslutsfattare	Journalist	Publiceringsdatum
Rossana Mariano	Kvinna	Malin Eijde	2011-11-12
Anton Abeles	Man	Malin Eijde	2012-01-08

Gratulerar består av en knapp sida och innehåller frågor med tillhörande svar, samt en bild ovanför brödtext (Bildexempel 8). Tabell 10 visar att två intervjuer återfanns här.

Mitt Stockholm

Bildexempel 9. Exempel på hur en artikel under sektionen *Mitt Stockholm* kan se ut.

Tabell 11: Översikt över analyserade artiklar under sektionen *Mitt Stockholm*.

Beslutsfattare	Kön beslutsfattare	Journalist	Publiceringsdatum
Håkan Juholt	Man	Jessica Ritzén	2011-10-01

I *Mitt Stockholm* fann vi en intervju (Tabell 11). Bildexempel 9 visar att artikeln löpte över tre sidor, innehållande rundvandringen utifrån en karta, åtta bilder, samt korta fakta om varje plats de besöker.

DN Stockholm Intervju

Beslutsfattare	Kön beslutsfattare	Journalist	Publiceringsdatum
Madeleine Sjöstedt	Kvinna	Viktor Barth-Kron	2012-03-02
Per Ankersjö	Man	Viktor Barth-Kron	2012-03-10
Tomas Rudin	Man	Viktor Barth-Kron	2012-03-17
Regina Kevius	Kvinna	Viktor Barth-Kron	2012-03-24

DN Stockholm:s intervjudel består av två sidor varav den ena utgör bild och den andra text i form av fråga-svarmodell. Dessa inleder med att överst placera en bylinebild med texten *Viktor Barth-Kron möter*. Här fanns fyra intervjuer, vilka handlar om personens yrke och visioner och mål.

6. ANALYS SVD

6.1 Vilka frågor ställs till beslutsfattarna?

Av 43 artiklar är det 18 stycken som inte innehåller direkta frågor till intervjupersonen. I dessa artiklar finns enbart citat. De övriga artiklarna innehåller allt från en fråga till flera stycken. De artiklar som är skrivna i Näringsliv *Nyheter*, 13 stycken, är uppbyggda som fråga svar med fullt fokus på frågor inom profession. Det är frågor som rör verksamheten och inte så mycket den egna karriären. Två av artiklarna inom *Nyheter* har ingen fråga svar. Dessa två artiklar är annorlunda än de övriga i och med att de inte har samma uppbyggnad på två sidor. Artikelnen om Erik Selin är på en sida. Han får endast några få frågor som handlar om varför han köpte fastigheter trots att han inte hade pengar och den andra är en "Varför då" fråga som handlar om varför det är farligt att säga att man ska växa x antal procent per år (SvD, 2/12-2012). Artikelnen om Annika Falkengren är på fyra sidor och i texten ställs en direkt fråga till henne "Så det spelar ingen roll vad ni levererar för resultat?" om att politikerna, makrostatistik och centralbanker är de som styr kurserna (SvD, 1/10-2011). De andra artiklarna är strikt fråga, svar med runt mer eller mindre tio frågor till beslutsfattarna.

De frågor som ställs är liknande för kvinnor och män. De blir ifrågasatta "Hur ser du på all kritik?" frågar journalisten Eva Håkansson Fröjelin om kritiken mot Ekobrottsmyndigheten (SvD, 19/11-2011). Frågan "Varför håller inte vattenfall sina löften?" får Lars G Nordström svara på (SvD, 15/10-2011). Christer Gardell får frågan om hur långsiktiga Cevian egentligen är. När han svarar att de är långsiktiga blir nästa fråga "I augusti 2010 köpte ni motsvarande 4,64 procent av aktierna i Swedbank. I november i fjol såldes aktierna. Hur långsiktigt är det?" (SvD, 21/1-2012). Med andra ord frågar journalisten en fråga för att sedan drämma till med en till fråga som smular sönder beslutsfattarens tidigare svar. Det händer även i slutet på samma artikel där Christer Gardell får frågan om engagemanget i Women Executive Search och sedan följdfrågan varför det inte finns några kvinnor i hans egen styrelse. Med andra ord krossas Christer Gardells trovärdighet i många frågor. Även Annie Lööf får den här typen av fråga "Ska vi ta bort Las" när Annie Lööf svarar nej ställer journalisten följdfrågan "Du har ju

lagt motioner om det, bland annat i augusti 2008 med titeln skrota Las” (SvD, 29/10-2011).
Annie Lööfs trovärdighet sänks.

I någon av artiklarna men inte många får beslutsfattarna frågor om sin person i sin profession. Annie Lööf får till exempel frågor som ”Jag väcker dig mitt i natten – vad är den tuffaste utmaningen som näringsminister” och hon får även frågan om hennes personliga syn på Margaret Thatcher ”Hur tänkte du?” ”Vad ogillar du i hennes politik” (SvD, 29/10-2011).

Andra frågor som beslutsfattarna får är hur de ser på olika saker som den ekonomiska krisen, riskkapitalbolag, datorhandeln. Då är det mer i form av vad de i deras profession anser och deras kunskap ses som värdefull i stället för att de blir ifrågasatta. Arne Karlsson (SvD, 18/2-2012) och Ingemar Hansson, (SvD, 4/2/2012) är två beslutsfattare som får så kallade ”snälla” frågor och inte blir ifrågasatta.

När det handlar om artiklarna som publiceras under *Intervjun Aktuellt* i Näringsliv ställs färre frågor till beslutsfattarna. Totalt får sju av sjutton beslutsfattare direkta frågor ställda till sig. Oftast består artiklarna i den här kategorin av löpande text med citat och någon enstaka fråga. De frågor som ställs varierar. De flesta handlar om profession. En fråga handlar enbart om personligt, Kenneth Bengtsson får frågan om han hade kunnat göra karriär om inte hans fru hade varit hemma (SvD, 26/2-2012).

Det är inga kritiska frågor på samma sätt som under *Nyheter* utan frågorna är mer ”snälla” som ”När är Storåkers Sveriges bästa byrå?” (SvD, 11/12-2012) och ”Vad är Kappahl bäst på” (SvD, 27/11-2011).

Kattis Ahlström får i *Söndagsintervjun* många frågor kring hennes person. De frågor som ställs direkt till henne i fråga om profession kan uppfattas som negativa eftersom två av dem spelar på hennes tidigare misslyckanden, ”Din tidning Kattis & Co lades ner i somras. Om den gått bättre hade du blivit Brisgeneral då?” och en fråga om när hon går över gränsen ”Som i Tv4:s Dansfeber, där du ledde kändisar som skulle dansa?”. Hon får också frågor som kan anses vara mer åt det kvinnliga stereotypa hållet; ”Det låter som – en förälskelse” om att Kattis Ahlström brinner för barnrättsfrågor, ”Lite mer hårburr och glada fniss” om att BRIS ska öppna upp sig mer. Även hennes eget föräldraskap får hon frågor om; ” När hinner du

själv vara mamma, du som jobbar så mycket?”. Även hennes bristande kriserfarenhet ifrågasätts (SvD, 26/2-2012).

I *Karriär* får de två kvinnor, som för övrigt är de enda som får frågor utskrivna i löptexten, frågor som ”Men det måste väl påverka att ta över en välskött myndighet jämfört med en som man vet att regeringen har ögonen på?” (SvD, 27/11-2011) och “Att vara informationsdirektör på ett av Sveriges största bolag kan vara utsatt. Är du redo för skandaler?” (SvD, 30/10-2011). Dessa två frågor anspelar på om kvinnorna klarar av sitt jobb. Den enda mannen som får en fråga i *Karriär* är Peter Burman, frågan som ställs till honom handlar om verksamheten han håller på med, läxhjälp, spår på klassamhället (SvD, 11/3-2012).

När det gäller *Nytt jobb* är det bara en artikel, en intervju med Sara Kullengren. En fråga lyder ”Passar telefoni dig bättre än smink” om Sara Kullgrens byte mellan Oriflame och olika telekombolag (SvD, 17/3-2012).

I vissa fall som i *Söndagsintervjun* ställs de typiskt kvinnliga frågorna till beslutsfattaren som utseende och föräldraskap (SvD, 26/2-2012). I *Karriär* blir kvinnornas kompetens att klara av arbetet ifrågasatt. Susanna Campbell måste försvara att hon inte är någon påläggskalv eller kronprinsessa. Läsaren får veta att många har ställt frågan om hon inte är rädd för att stå i namnkunniga Arne Karlssons skugga efter att ha tagit över efter honom (SvD, 5/2-2012). Andra kvinnor får sin kompetens indirekt ifrågasatt ”hon medger att siffror inte är hennes starka sida” om Anna Helsén ny presschef på SEB (SvD, 4/12-2011). Även i vissa citat i andra delar av tidningen måste kvinnor försvara sin kompetens. I *Nyheter* är de artiklar som ställer flest frågor till beslutsfattarna och som är mest neutrala när det gäller skillnader mellan könen. I dessa artiklar handlar det om företaget och deras syn på företaget, branschen.

6.2 Hur beskrivs beslutsfattarnas maktposition?

Makten beskrivs utifrån erfarenhet. Om erfarenheten är lång uppmärksammas det. Makten beskrivs också utifrån bakgrund som utbildning och prestigefyllda titlar. Även sättet att vara på signalerar om makt, läs mer under ” Vad fokuserar journalisten på, utseende, ålder, mimik och gester?”.

Lång erfarenhet ser ut att vara det som signalerar makt i flest artiklar, sju artiklar bland kvinnorna och fem artiklar bland männen. Eva Håkansson Fröjelin beskrivs med orden ”Som myndighetschef är hon veteran” (SvD, 19/11-2011). Martin Tiveús beskrivs redan i ingressen ”han har lång erfarenhet som ledare”. Journalisten berättar sedan att Martin Tiveus fick sitt första ledarjobb för 16 år sedan (SvD, 16/10-2011). Jens Odlander blir beskriven med orden ”...han är stolt över under sin 24 åriga karriär på UD...” (SvD, 23/10-2011).

Utbildning förekommer också i en del artiklar som en beskrivning av makten. Prestigefyllda universitet som Handels och Chalmers nämns i flera artiklar. Martin Tiveus kommer från Handels (SvD, 16/10-2011). Katalin Paldeak har utbildning från Handels i Göteborg (SvD, 23/10-2011) och Victoria Wang har utbildning från bland annat Handels i Stockholm. Journalisten skriver att Victoria Wang har utbildning från två etablerade universitet och att hennes cv är välfyllt (SvD, 4/3-2012).

Om personen har en känd mamma eller pappa eller kommer från en känd familj nämner journalisten ofta det. Martin Tiveús, Ulrika Saxon och Jens Odlander är exempel på personer där journalisten tar upp deras ursprung. ”Mamma Meg Tiveús, styrelseproffs och tidigare företagsledare, har varit ett viktigt bollplank...” om Martin Tiveús mamma (SvD, 16/10-2011). Om Ulrika Saxon skriver journalisten om hennes kända namn, att hennes farfar grundade förlaget Saxon och Lindströms och att hon därför måste ha ”tidningar i blodet” (SvD, 9/10-2011). Journalisten som intervjuar Jens Odlander beskriver att hans vana med journalister kommer från pappa Ingemar Odlander. Dessutom räknas Ingemar Odlanders meriter upp (SvD, 23/10-2011). Att dra upp välkända namn eller välkända familjemedlemmar visar hur betydelsefull personen anses vara.

Tungviktare av något slag är en benämning som beskrivs i fem olika artiklar bland männen och två bland kvinnorna. I artiklarna om kvinnorna beskrivs de som börs- vd. Lars G Nordström beskrivs med ordet ”tungviktare”, journalisten berättar även att Lars G Nordström har varit moderator för bland annat Jacob Wallenberg vilket beskriver hans betydelse i näringslivet (SvD, 15/10-2011). Andra namedroppings förekommer ibland annat artikeln om Anna Helsén ” Journalist, presschef hos Göran Persson, på pr-byrå, presschef hos Mona Sahlin, pr-byrå igen” (SvD, 4/12-2011).

De flesta intervjuade är nya i sin roll. Några lyfts fram som erfarna och kompetenta, ”Framgångarna som ledare” och ”tredubbla antalet kunder utan att för den skull ha utökat personalstyrkan”, Peter Wigert (SvD, 1/4-2012), medan andra måste försvara sin kompetens. Kattis Ahlström har hoppat fram och tillbaka i karriären utan röd tråd. Hennes bristande kris erfarenheter inför nya jobbet som Bris generalsekreterare lyfts fram (SvD, 26/2-2012). Anna Helséns karriär beskrivs; ”hennes yrkesbana är slingrig” och dessutom skriver journalisten ”hon medger att siffror inte är hennes starka sida” trots att hennes nya arbete är på SEB som presschef (SvD, 4/12-2011). Det underminerar Anna Helséns kompetens.

Susanna Campbell måste försvara att hon inte är en påläggskalv eller kronprinsessa. Hon får dessutom svara på om hon är rädd att hamna i skuggan av tidigare vd:n Arne Karlsson som anses namnkunnig. Läsaren får också veta att hon har varit en doldis. Trots att mycket i texten om Susanna Campbell handlar om att hon måste bevisa sin kompetens och försvara sin nya roll och person får läsaren veta att meritlistan innehåller arbetsgivare som Mc Kinsey och Alfred Berg Corporate Finance som tidigare arbetsgivare (SvD, 5/2-2012).

Helena Norrman har tagit över som kommunikationsdirektör på Ericsson. Journalisten berättar att Ericsson är ett företag som inte är lika intressant som för tio år sedan. Samtalen från press är färre. Helena Norrman får frågan hon är redo för skandaler (SvD, 30/10-2011).

Även några män måste bevisa sin kompetens. Johan Åberg berättar att han inte är orolig att hans företrädare ska ”hängs som en skugga över axeln”. Annars framställs han som en man som säger vad han tycker och inte är rädd för att gå sin egen väg. Han tar också över ett företag i kris, Kapp Ahl, som har tappat 70-80 procent av börsvärdet sedan årsskiftet (SvD, 27/11-2011).

Anders Ferbe beskrivs som att han var det enklaste valet efter Stefan Löfven”. Samtidigt beskrivs Anders Ferbe som att han har erfarenhet från IF metall och att han har suttit med i ledningen sedan förbundet bildades 2006 (SvD, 5/2-2012). Peter Wallenberg beskrivs som den med minst makt i familjen, då förvaltar han ändå 50 miljarder kronor (SvD, 4/3-2012).

Antal år på företaget beskrivs i en del artiklar. Bland männen får läsaren ofta veta att de har gott renommé och att de har utvecklat företag framgångsrikt. De beskrivs som myndiga och vågar stå för vad de tycker. Kvinnors meritlista räknas oftare upp än männen och de beskrivs

som mer veliga och oerfarna även om det finns undantag på både de manliga och kvinnliga artiklarna.

Det är inte så många som får sina misslyckanden beskrivna i artiklarna. Kattis Ahlström är dock en av dem som läsaren får veta att Dansfeber för Tv4 var ett misslyckande och att hennes tidning Kattis & Co inte heller gick bra (SvD, 26/2-2012).

Även om misslyckanden lyfts fram eller mindre positiva saker så lyfter journalisterna ofta fram meriter och andra positiva saker som gör att artiklarna får mer jämvikt. Män och kvinnor framställs hyfsat lika. Kvinnor får i lite större utsträckning försvara sin kompetens, positionen de har men skillnaderna är marginella. Män beskrivs i större utsträckning som tungviktare och maktens män som har kompetens och kunskap.

6.3 Hur beskrivs ålder, utseende, mimik, gester, agerande?

6.3.1 Ålder

Trenden kring ålder är att om en person är ung eller har gjort något som anses ungt för sin ålder så skrivs det ut i brödtexten. De personer som är äldre och erfarna blir sällan beskrivna utifrån ålder.

Exempel på åldersbenämning i texterna är: I texten om Martin Tivéus får läsaren veta att han redan som 25-åring blev antagen till ledarutvecklingsprogrammet på SAS (SvD, 16/10-2011). I artikeln om Katalin Paldeak får läsaren veta att hon var 25 år när hon fick sitt första hotellchefsjobb (SvD, 23/10-2011).

”Långt före sin ålder” är en rubrik om Kenneth Bengtsson, vd för Ica. Redan som 14-åring packade han kassar på Ica, han var Icas yngste vd, han är före sin ålder i karriären (SvD, 26/2-2012).

I artikeln om Susanna Campbell får läsaren veta att hon är 38 år och förutom en av få kvinnliga vd:ar på börserna också en av de yngsta (SvD, 5/2-2012).

Victoria Wang beskrivs som ”nu sitter 25-åriga Victoria Wang som ansvariga...” (SvD, 4/3-2012).

Även många år inom ett yrke illustreras i en del artiklar. Exempelvis berättar journalisten att Jens Odlander är 48 år och har arbetat 24 år inom UD (SvD, 23/10-2011).

Günter Mårder får frågan om hur han ser på andra framgångsrika 80-talister som Annie Lööf och Gustaf Fridolin (SvD, 15/1-2012).

6.3.2 Utseende

Utseende beskrivs sällan i personintervjuer i Näringslivsdelen. I *Söndagsbilagan* med rubriken ”Slut på gullandet” beskrivs Kattis Ahlströms hår fler än en gång. Där får läsaren veta att Kattis Ahlström varierar hår beroende på vilket arbete hon har enligt journalisten. Redan i ingressen kommer ”i alla år har hon växlat mellan lockar och rakt hår” och i brödtexten fortsätter journalisten beskriva hennes hår ”Väljer hon frisyr efter jobb, det vill säga lockar till mer ytliga uppdrag, rakhår till de seriösa?” en fråga; ”Lite mer hårburr och fniss?” en till beskrivning; ”Frågan, som hon nickande bejakar så att rakhåret gungar” (SvD 26/2-2012).

I artikeln ”Het stol väntar” beskrivs Dan Eliassons utseende som ”slipsprydda generaldirektören”, ”mannen mitt emot höjer på båda ögonbrynen”, ”får något religiöst i blicken” ”det osar myndighet över 50-åringen” Läsaren får även veta att han har varit punkare tidigare i sitt liv (SvD, 2/10-2012).

Peter Wallenberg beskrivs ”Pokers farfar, Marcus ”Dodde” Wallenberg(1899-1982) gav inte bara Poker hans smeknamn - han tyckte att den lille pojken hade ett poker face” (SvD, 4/3-2012). Med orden ”lägger en hårslinga prydligt bakom örat” beskrivs Anne Vadasz-Nilsson (SvD, 12/2-2012).

6.3.3 Mimik, gester, agerande

Av 21 artiklar om kvinnor framkommer det att ord och benämningar som oftast används är att de skrattar eller ler, sju artiklar, någon har nära till skratt, fnissar, hejdar ett skratt, glad i ögonen, skojar, noterar med ett skratt. Ordet entusiastisk används i tre texter och i fem texter får läsaren veta att kvinnan det handlar om är snabb på något sätt, det beskrivs som att hon ”strålar av energi” ”har andan i halsen” ”pratar fort” och är ”snabb”. Andra ord som

förekommer i artiklarna om kvinnor, då kan det vara i enbart en artikel är: ”lägger en hårslinga prydligt bakom örat”, är förvånad, förklarar, nickar bejakande, inte sentimental, kontrollerad, sveper med armen svarar retoriskt, tydligt missnöjd, ”mjukt inbäddad”, ”mjuka delen av företagsvärlden”, ”varm framtoning”, ”brinner för”.

Ord som beskriver männens mimik, gester, agerande är; frispråkig, högljudd kritiker, energi beskrivs i en artikel, okomplicerad, lättsam beskrivs i två artiklar, endast i två artiklar skrattar männen och om de ler beskrivs det som att de ”säger med ett brett leende”, ”ler” ”. Andra ord som beskriver männen är tålmod, bestämd, erfarenhet, säger med eftertryck, lång harang, tuff, vågar säga vad han tycker, gillar utmaningar, jordnära, orädd, äventyrlig, allvarlig, hård, klargör, utbrister, reser sig snabbt upp påpekar, djärv, bläddrar vant mellan sidorna.

Det är tydligt att en del ord används för båda könen även om det är vanligast att de används oftast för kvinnor exempelvis, skrattar eller ler på något sätt. I flera fall får läsaren veta att de skrattar mycket eller har nära till skratt ”hon har nära till skratt” (SvD, 18/12-2011), ”hon skrattar mycket” (SvD, 11/12-2011).

Kattis Ahlströms humör pendlar mellan djupaste allvar och lättsinne hon ”hejdar ett skratt” ”hon fnissar till” (SvD, 26/2-2012), Annie Lööf ”ler mest hela tiden” (SvD, 29/10-2011), Katalin Paldeak ”strålar av energi” ”skrattar” ”minst sagt entusiastisk” (SvD, 23/10-2011).

Om män ler så gör de det brett, eller med hela ansiktet (SvD, 4/3-2012). Peter Wallenberg levererar en ”skrattsalva” (SvD, 4/3-2012). Männen beskrivs oftast utifrån hårda värden som äventyrlig, orädd, utmaningar, tuff, tålmodig, erfaren och att de vågar säga vad de tycker.

Kvinnor beskrivs oftare som att de är snabba, ”hon pratar fort medan händerna snabbt rör sig över bordsskivan” (SvD, 4/3-2012), ”pratar fort” (SvD, 11/12-2011), ”har andan i halsen” (SvD, 26/2-2012)

I de manliga fallen som beskriver snabbhet är det mer ”klappjakt på tid” ”aldrig var hemma”(SvD, 26/2-2012). Johan Åberg beskrivs som rastlös (SvD, 27/11-2012) och Peter Wallenberg ”störtar in med ett glatt leende och det tar en minut innan den första stora skrattsalvan kommer” (SvD, 4/3-2012).

De klassiska stereotyperna kommer fram tydligt vid en analys. Männerna är orädda, inger förtroende ger intryck av att vara stabila "...blir allvarlig på rösten", "lutar sig över bordet" (SvD, 2/10-2011) "klargör" "räknar med" "påpekar" (SvD, 5/2-2012). Casten Almqvist framställs som hård och orädd inför storm och förändringar (SvD, 22/1-2012). Kvinnorna skrattar, ler, är mjuka och stryker en hårslinga bakom örat. Männerna har kunskap "Bläddrar vant mellan sidorna" (SvD, 1/4-2012). De har tålmod och erfarenhet (SvD, 23/10-2011).

6.4 Hur ser relationen mellan profession och person ut?

De flesta artiklar i SvD som vi har analyserat fokuserar på profession. Det finns någon enstaka artikel som har mer personligt med. Som "Långt före sin ålder" (SvD, 26/2-2012) och "Läxhjälp är hans vision" (SvD, 11/3-2012). Många artiklar och då främst inom *Nyheter* har enbart det personliga med i en liten faktaruta. I *Intervju Aktuellt* kan en del personligt vävas in i texten men det är inte mycket. *Söndagsintervjun* är en mix av personen och professionen. Där fanns dock enbart en artikel att analysera. Att få personliga fakta kommer fram i texterna kan tolkas som att SvD inte har som ambition att lyfta fram personen utan är intresserade av professionen i första hand. När det personliga nämns är det i citat eller ibland av journalisten som återberättar. Barn, föräldraskap och familj är de ämnen som oftast nämns när personen gestaltas utifrån person.

Familjen och då ofta barnen nämns i många artiklar som har en del personlig information i texterna. I tre av artiklarna får läsaren veta att de framgångsrika männen kvinnorna har varit hemma mestadels med barnen. I artikeln om Kenneth Bengtsson får läsaren veta att hans fru Ann-Kristin arbetar hemma som zon – och näringsterapeut men bara när hon själv vill. "Under åren har hon tagit hand om familjen medan Kenneth Bengtsson har jobbat och enligt honom har hon sett det som ett privilegium" utan henne hade han inte kunnat göra den här resan får läsaren veta (SvD, 26/2-2012). Kenneth Bengtsson är också den person som får mest utrymme som person mot de andra artiklarna där informationen om det privata är mycket knapphändigt.

Anders Ferbe får frågan i sidoartikeln hur han ser på att vara förbundsordförande och småbarnsfar samtidigt. "Jag har resonerat igenom det med min hustru och hon är väl medveten om risken att arbetet kan ta mera tid" Han har redan många resdagar men menar att

det kanske kan bli fler nu. Anders Ferbe tycker att man måste kunna vara småbarnspappa och facklig ledare samtidigt (SvD, 5/2-2012) .

Peter Burman berättar att medan familjen har bott utomlands har hans fru varit hemma medan han arbetade. Hon var hemma de tio första åren men arbetar numera medan han kommer hem på kvällarna. Läsaren får också veta att beslutet om det nya jobbet var svårt att ta, men att avgörande var alltför många resor med jobbet samt tre små barn (SvD, 11/3-2012).

Martin Tivéus vill bilda familj snart (SvD, 16/10-2011), Günter Mårder fick sitt första barn, en son, i samma veva som HQ kollapsade. Det var inte bara familj och vänner som knackade på dörren utan även tv-team som ville prata om HQ. Hans arbete är en livsstil förklarar han i texten och står det även i rubriken ”Aktier som livsstil”. Günter Mårder har inte hunnit med någon föräldraledighet. Hans son är numera 1,5 år gammal (SvD, 15/1-2012). Arne Karlsson har nästan alltid gått hem till familjen medan barnen var små för att sedan fortsätta arbeta (SvD, 18/2-2012).

Kvinnor nämns istället i beskrivningar som att de var hemma med sin bebis när de blev erbjudna arbete, Katalin Paldeak (SvD, 23/10-2012) och Helena Norrman (SvD, 30/10-2011).

En av anledningarna till att Susanna Campbell valde att byta konsultjobbet på Mc Kinsey var ”Jag trivdes bra där, trots att det var ett kringflackande liv. När man har familj och barn har konsultlivet sina tydliga utmaningar, vilket var en av anledningarna till att jag ville söka mig vidare” (SvD, 5/2-2012). Kattis Ahlström får frågan ”När hinner du själv vara mamma, du som jobbar så mycket?” hennes föräldraskap beskrivs som ”hon har lärt sig att bilturer är bra för mamma-barn-samtal”. ”Kattis Ahlström är mamman och bonusmamman, som insett att hon är bäst när hon är sig själv”. Att nämna är att Kattis Ahlström intervjuas i egenskap av ny generalsekreterare för BRIS och då kan det tyckas vara självklart att fråga om hennes eget föräldraskap (SvD, 26/2-2012).

Andra benämningar i egenskap av person är träning som kommer upp i vissa artiklar. Christer Gardell tränar mycket tennis (SvD, 21/1-2012), Kenneth Bengtsson avsätter tid till gymmet (SvD, 26/2-2012), Arne Karlsson tränar när han hinner (SvD, 18/2-2012), Eva Nygren tycker om att åka skidor (SvD, 19/2-2012).

6.5 Hur formuleras rubriker?

De flesta rubriker ger ingen indikation på om det är en kvinna eller en man som artikeln handlar om. Rubrikerna är oftast korta och ryms på en rad på en sida. Många rubriker är luddiga i vad artikeln egentligen handlar om.

Exempel på rubriker; ”Tilltufsad 13-åring”(SvD, 19/11-2012), ”Direkt i hetluften”(SvD, 30/10-2012), ”Långt före sin ålder” (SvD, 26/2-2012) ”En fixare byter om”(SvD 27/11-2012), ”Het stol väntar”(SvD, 2/10-2012), ”Ett rödvitt hjärta” (SvD, 1/4 2012).

”Kartellkrigare” är ett exempel på där man lämnat den traditionella manliga stereotypen (SvD 26/2-2012). Ordet krigare förknippas oftast med män medan det i det här fallet handlar om en kvinna. I artikeln ”Slut på gullandet” där gullande är ett ord som ofta benämns tillsammans med kvinnor handlar artikeln däremot om en kvinna (SvD, 26/2-2012).

Några artiklar använder efternamn på personerna som ”Löf läxar upp M” (SvD, 29/10-2012), ”Ferbe kliver fram” (SvD, 5/2-2012) och ”Selin: Det var svårt att misslyckas” (SvD, 2/12-2011). Av de artiklar som har ett efternamn med handlar de två om män och en om en kvinna.

Endast i en artikel framkommer det tydligt att artikeln handlar om en kvinna ”Ingen kronprinsessa” (SvD, 5/2-2012). Artikeln handlar om Susanna Campbell ny vd på Ratos och syftar till att hon inte haft fördelar för att hon haft nära samarbete med den avgångna vd:n. Och i ett fall är det tydligt att artikeln handlar om en man ”Läxhjälp är hans vision” (SvD 2012-03-31). Här används ordet ”hans” för att berätta vilket kön det handlar om.

I en annan artikel nämns ett annat namn än det som artikeln handlar om ”Från Sahlin till banken” (SvD, 4/12-2011). Artikeln ger trots efternamnet ingen indikation på om det är en man eller kvinna artikeln handlar om.

6.6 Med vilka ord beskrivs beslutsfattarna i ingresserna?

Ingresserna talar om vem och vilket företag det handlar om. Ofta används värdeladdade ord för själva företaget medan personerna beskrivs utifrån positiva värdeord som “ryter till”, “frispråkig”, “djärv”, “brinner för förändringar”, “har gjort kometkarriär”. Inga större skillnader har noterats mellan hur män och kvinnor beskrivs i ingressen.

6.7 Hur framställs beslutsfattarna i bild?

Det finns 22 bilder på män och 22 bilder på kvinnor. Av 22 bilder på män är det 11 män som ler. Sex av dessa bilder ler männen lite halvt, det vill säga, man ser en antydning till leende, eller så ser han ”nöjd” ut. Av 22 bilder på kvinnor är det 16 kvinnor som ler. Sex av dessa ler lite halvt i samma bemärkelse som beskrivningen på männen. Fyra kvinnor skrattar och två kvinnor ser allvarliga ut (SvD, 11/12-2012) och (SvD, 29/10-2011).

Bilderna är tagna både i helfigur och halvför. Det är få som gör något på bilderna, de allra flesta står framför kameran och tittar in i den, eller strax bredvid den. Fem män agerar på bilderna. Det är i jobbsammanhang, då de tittar in i en dator (SvD, 21/1-2012), läser ett dokument (4/2-2012) eller pratar (SvD, 24/3-2012), går (SvD, 16/10-2011). Gemensamt för dessa män är att de ser allvarliga och bekymrade ut, som om de jobbar hårt förutom personen som går, han ler in i kameran (SvD, 16/10-2011). Tre kvinnor agerar på bilderna. En sitter vid något podium och talar i en mikrofon. Hon ser ut att vara glad (SvD, 18/3-2012). Två går, en tar ett steg fram inomhus (SvD, 11/12-2011) och en promenerar utomhus (SvD, 13/11-2011).

På fyra bilder har vi funnit män som håller båda händerna i fickorna, eller bara en hand. Av kvinnorna som poserar är det en som håller händerna i fickorna. Tre män håller armarna i kors, två kvinnor gör detsamma. Annars är en vanlig pose hos kvinnor och män att de har armarna hängande längs med sidorna.

Genomgående är att männen tar mer utrymme i bilderna medan kvinnor har mycket luft runt omkring sig. Det gör att männen framstår som mer nära, större och får mer pondus medan många kvinnor upplevs som små med mindre pondus.

Miljön är oftast ospecificerad, de står mot en vägg i mörk eller beige färg. I vissa fall står personen framför en bokhylla eller en vägg prydd med mönster eller tidningsuppslag. De

bilder som är tagna vid ett skrivbord eller dator är på män. De är blandat utomhus och inomhus och ingen direkt övervikt åt något håll.

De allra flesta bilderna är tagna rakt framifrån. Några bilder är tagna ur ett lätt fågelperspektiv eller ur ett lätt grodperspektiv. Tre kvinnor skildras ur ett fågelperspektiv som är tydligt, men ingen av männen. En man är fotograferad ur ett tydligt grodperspektiv likaså en kvinna.

7. ANALYS DN

7.1 Vilka frågor ställs till beslutsfattarna?

I *DN söndag* får man reda på mer om det personliga hos makthavarna. Det finns bara några få frågor inklippta i reportagen, så man vet inte exakt vilka frågor personerna har fått. Men då reportagen skildrar både yrke, uppväxt och i viss mån familjeliv, kompletterade med direktcitat, så drar vi slutsatsen att de fått frågor inom de områdena. Liknande uppbyggnad sker i sektionen *Gratulerar*, med skillnaden att de senare bara är ensideartiklar. I söndagsbilagorna vill man ha en privat vinkling hos personen. Det skiljer sig lite från person till person i vilken grad det sker. Kärlekslivet behandlas i alla reportagen, och verkar vara standard. Uppväxt skildras, oftast för att härleda till hur personen är i dag.

I sektionen *Jobb* och *DN Stockholm* är alla frågor utskrivna. De är inriktade på yrket. Familjeliv och uppväxt diskuteras eller skildras inte. Det kan finnas personliga frågor som ”Vilket var ditt svåraste beslut” eller ”Finns det något i ditt yrke som skrämmer dig?”.

I artikeln om Anitra Steen, styrelseordförande Svenska spel, får hon tidigt i texten frågan: ”Det har sagt om dig att du ’kan själv’ och ’vet bäst’. Stämmer det?” (DN, 18/3-2012). Frågan är lätt raljant ställd och syftar närmast till ett trotsigt barn. Liknande frågor ställs inte till de andra inom sektionen *Jobb*, vilket kan göra att denna fråga uppfattas som nedvärderande och förminskande.

En artikel med Håkan Juholt, fd partiledare (S), publicerad i *Mitt Stockholm* fokuserar endast på privata frågor, såsom ”Är du konstnärlig?” ”Är du ekonomisk?” ”Är du en ’Västertorpare?’” (DN, 1/10-2012). Denna artikel skiljer sig ifrån de andra, då yrkeslivet knappt nämns alls.

7.2 Hur beskrivs beslutsfattarnas maktposition?

I samtliga artiklar beskrivs deras yrke i början av brödtexten, oftast i kort sammanfattning i ingressen, samt i faktarutorna. Vägen till deras nuvarande position beskrivs också i samband med detta. Deras position beskrivs som bedrifter, i ordalag som ska framställa personen som stark och med stor viljestyrka. Vissa framställs som lite ”bråkiga”, som bullriga och

högljudda. Jan Scherman, före detta vd för TV4, beskrivs som ”typiskt Schermansk”, det vill säga genom att skapa rubriker:

”För många är Jan Scherman chefen som öppet har kritiserat kungahuset och stoppat Sverigedemokraternas valfilm. I november skapade han nya, typiskt Schermanska, rubriker genom att kliva upp på scenen, ta över mikrofonen och oannonserat berätta om TV4:s kommande fotbollssändningar, mitt under den direktsända Fotbollsgalan.”(DN,5/2-2012).

Rossana Mariano, vd för PR-byrå Rmpr, förekommer i sektionen *Gratulerar*. Denna kommer ursprungligen från TT. Mariano beskrivs i mer behärskade ordalag:

”Kanske ser du Ebba von Sydow sitta i tv-soffan en morgon och tänker: ‘Vilken snygg klänning hon har på sig. Undrar var den kommer ifrån?’ Då kan Rossana Mariano ha haft något med saken att göra. Genom kontakter och fingertoppskänsla lyckas hon rikta strålkastarljuset mot de varumärken som hennes pr-byrå representerar.” (DN, 12/11-2011)

Hon framställs varken bullrig eller bråkig, utan som en med ”kontakter och fingertoppskänsla”. Dessa båda stycken är placerade i början av brödtext i respektive artikel. Scherman beskrivs inte i egenskap av sin profession som journalist, fokus ligger istället på hans ageranden och framställandet av honom som en som skapar rubriker. Rossana Mariano beskrivs istället utifrån sin profession och hur hon lyckas. Skillnaden kan ligga i att Jan Scherman är mer känd och man väljer därför att lägga fokus på något annat istället för hans profession.

I fråga-svarintervjuerna beskrivs personernas position i ingressen, vilket förmodligen är för att man direkt i brödtext ska komma in på frågorna.

I artikeln om Håkan Juholt, fd partiledare (S), beskrivs inte hans maktposition alls (DN, 1/10-2011). Den är inriktad på en rundvandring i stadsdelen han bor i, och är inte tänkt att avhandla hans yrke.

7.3 Hur beskrivs ålder, utseende, mimik, gester, agerande?

7.3.1 Ålder

I tre av artiklarna i DN framhävs ålder när någon anses vara ung för sin position.

I reportaget om Annie Lööf nämns hennes ålder flera gånger i reportaget: ”För regeringens yngsta medlem, Annie Lööf...”(DN, 18/3-2012), ”... och utnämnd till näringsminister, endast 28 år gammal.” (DN, 18/3-2012), ”Annie Lööf, som fyller 29 år i år, är yngst i regeringen.” (DN, 18/3-2012). Detta ser vi även i artikeln om Anton Abele, riksdagsledamot (M) (Även denna artikel i *Gratulerar*, vilken ursprungligen kommer ifrån TT): ”Han blev känd genom sin manifestation mot gatuvåldet och blev förra året rekordung riksdagsledamot.”(DN, 8/1-2012) ”Nu fyller Anton Abele 20 år - men han är fortfarande yngst i riksdagen” (DN, 8/1-2012).

I ingressen om Regina Kevius, stadsbyggnads- och idrottsborgarråd (M), står hennes ålder som i förbigående, men jämförelsevis lyfts inte åldern upp, i de andra artiklarna, i samband med beskrivning av yrket. Av detta dras slutsatsen att man vill lyfta upp åldern i artikeln:

”Som stadsbyggnads- och idrottsborgarråd sitter 30-åriga Regina Kevius (M) på en av Stockholmspolitikens tyngsta taburetter.” (DN, 24/3-2012)

Framlyftandet av ålder tycks alltså inte vara kopplat till kön, utan om personen anses vara ung för att sitta på den position hen gör.

7.3.2 Utseende

I *DN söndag* beskrivs kläder och ansiktsuttryck i viss mån. ”Skägget och de buskiga ögonbryna är kvar, för dagen riktigt välansade”(15/1-2012). ”Vi ser hans långa gestalt redan på håll. Det blåser kuling i Stockholm och hans kostymkavaj och slips fladdrar i den ändå ljumma vinden...” (DN, 30/10-2011) ”Inför DN söndags fotografering denna decemberdag 2011 har Carl-Henric Svanberg klätt sig i åskblå kostym, ljusblå skjorta och småmönstrad slips i svenska färger från Giorgio Armani”(DN, 19/2-2012). ”... en lång man i svarta lågskor lösgör sig ur mängden” (DN, 29/1-2012). ”Mustaschen behöver inte putsas i dag, men ögonbrynen kör man hårt med” (DN, 1/10-2011).

Här finns några exempel på att kläder beskrivs, och i viss mån dess färger och märken. Percy Barnevik, chef för välgörenhetsorganisationen Hand in Hand, beskrivs utifrån sina kännetecknande ögonbryn, liksom Håkan Juholt utifrån sin mustasch och sina ögonbryn.

Kvinnorna blir inte beskrivna utifrån kläder eller utseende. Varför Annie Lööf i söndagsbilagan inte beskrivs utifrån kläder eller utseende likt männen gör, vet vi inte. Kanske vill inte skribenten fokusera på ett traditionellt kvinnligt fokus.

7.3.3 Mimik, gester, agerande

Det finns likheter i hur Anders Borg, finansminister (M) och Percy Barnevik beskrivs av journalisterna. Anders Borg beskrivs som en man med pondus, som är rak och ärlig och bestämmer. Han är respekterad och fruktad, intensiv och otålig:

”Vi vet att han är en för sin kunnighet djupt respekterad och – i vissa kretsar – fruktad minister. Det är någonting med hans omvittnade arbetskapacitet som samtidigt imponerar och på gränsen till skrämmer. Han är en intensiv person, otålig. Och orädd, enligt honom själv.” (DN, 18/11-2011).

Han beskrivs som en stor och mäktig man, i det närmaste en hjälte.

”Visst får man en känsla av att han är lite för stor för Sverige?” viskar till och med en journalistkollega när vi ser Borg agera.” (DN, 18/11-2011).

Även hans kropp beskrivs som en med pondus:

”Alla som sett honom i svart, åtsittande t-tröja (och det är många) vet att det gett resultat: Anders Borgs pondus är inte bara intellektuell, utan även fysisk. Hans utstrålning tar plats.”(DN, 18/11-2011).

Percy Barnevik beskrivs inte med samma utmärkande uttryck om pondus, men det finns även där:

”...yviga, snabba gester för att förklara vad han menar, fingrar som trummar hårt på bordet och mer än en svordom för att förstärka budskapet.” (DN, 15/1-2012).

”Efter några timmar med Percy Barnevik är det ingen tvekan om att han är van att vara den som bestämmer. Det är lätt att föreställa sig att en färsk chef på Sandvik eller Asea måste ha varit mer eller mindre skräckslagen inför ett möte med den otålige och krävande Barnevik.”(DN, 15/1-2012)

”Han tar ett stadigt grepp i min underarm och leder oss ut ur parken.” (DN, 15/1, 2011)

Percy Barnevik beskrivs liksom Anders Borg som skrämmande och hård och bestämd. De beskrivs utifrån manligt stereotypa ord. Varför de gör det kan bero på att deras yrkesprofession handlar om ekonomi, vilken också är en kategori inom den traditionellt manliga yrkessfären och att beskrivningarna anspelar på en allmän bild av de båda männen. En bild som inte finns hos någon av de andra männen.

Thomas Bodström beskrivs istället som en som går sin egen väg och är lättsam:

”Han har en lättsam och chosfri framtoning och det är inte svårt att tro honom när han säger att han inte vill anpassa sig, eller spela en roll. Han vill vara sig själv i alla lägen.”

Andra ord som beskrivs om männen är: beordrar, rationell, rastlös, fokuserad, fast blick, skrattar, krävande. Några ord som beskrivs om kvinnor är: svept in, vet vad hon står för, siktat högt, målmedveten, säger med emfas, entusiasm. Dessa ord är mer neutrala, men innehåller inga hårda värden. Här kan man säga att männen i högre grad skildras med manligt kodade ord än vad kvinnor gör.

Undantag görs ändå, i reportaget om Jonas Sjöstedt får vi läsa att han både fnissar, myser och nynnar (DN, 29/1-2012). Madeleine Sjöstedt, kulturborgarråd (FP) beskrivs som att hon står ”...antingen i skottlinjen eller bakom kanonen när de hetaste Stockholmsdebatterna briserar.” (DN, 2/3-2012)

7.4 Hur ser relationen mellan profession och person ut?

I *Jobb* fokuserar frågorna allra mest på yrket och personens inställning till yrket.

I en artikel om Anitra Steen ställs två frågor om hennes man Göran Persson, före detta statsminister: ”Rådfrågade du din man, Göran Persson, under den här tiden?” och ”Hur mycket har du använt dig av Görans råd?” (DN, 13/11-2012). Då Göran Persson (f.d statsminister för Socialdemokraterna) inte har någon koppling till Anitra Steens jobb, tycks frågorna vara ställda utifrån hennes privatliv. Anitra Steen får heller inte stå helt själv utifrån sin egen profession, hon kopplas till sin berömda man genom två frågor.

I *DN söndag* varvas person med profession. Karriär och nuvarande position nämns tidigt i texten, för att sedan avbrytas med en beskrivning av uppväxt och i varierande grad om familjeliv. Oftast kommer man in på yrkesbanan senare i reportaget igen.

I *DN söndag* får de manliga makthavarna berätta om sina pappaliv. Vad gäller Anders Borg får vi veta att han varit pappaledig i sex månader och att han läste på innan hans tvillingar föddes. I reportagen får vi även veta att han tvättar hemma och tycker det är viktigt att hans barn får se det (DN, 18/12-2011). Att detta tas upp i reportaget kan ses som en vilja att framställa Anders Borg som jämställd som tar sitt pappaansvar, trots att dessa saker kan tyckas vara självklara. Det står även att han tycker det är viktigt att inte lägga möten på sena kvällar och helger när man har barn.

Liknande situation uppstår i reportaget om Jonas Sjöstedt. Där återkommer det flera gånger i texten att han varit "hemmapappa" i New York medan hennes fru jobbade och försörjt dem istället. Att detta förekommer flera gånger i texten, ger intrycket av att man vill trycka på detta som någonting positivt, och nytt, då kvinnor traditionellt är hemma större delen med barnen. Jonas Sjöstedt uttrycker sig även angående stereotypa teckningar som barnen ritat (DN, 29/1-2012). Detta kan bero på att han beskriver sig som feminist, och gör ett uttalande utifrån feministiska värderingar.

Vad gäller Percy Barnevik, står där istället tydligt att han försummat sina barn, men att han försöker ta igen det på sina barnbarn. Här beskrivs Percy Barnevik som "rationell ekonom" då han krasst konstaterar att det var så, men att han försöker göra det bättre nu (DN, 15/1-2012).

I flera av artiklarna skrivs namnet ut inkonsekvent. Ibland med för- och efternamn, ibland med bara förnamn och ibland med efternamn. Alla dessa former kan förekomma i samma artikel, medan andra artiklar konsekvent skriver ut för- och efternamn. Vad det beror på är svårt att veta, men det kan handla om slarv från skribenten, då de flesta andra artiklar skrivs ut med för- och efternamn.

7.5 Hur formuleras rubriker?

I några rubriker skrivs hela namnet ut: ”Nästa avsnitt för Jan Scherman” (DN, 5/2-2012), ”Carl-Henric Svanberg i oljekatastrofens spår” (DN, 19/2-2012), ”Tomas Rudin – en man med en plan” (DN, 17/3-2012). Ingen av rubrikerna med namn handlar om kvinnor.

Rubriken om Annie Lööf lyder: ”Jag är trygg och stark” (DN, 18/3-2012) Orden i rubriken brukar förknippas med manlighet. Rubriken till reportaget om Anders Borg lyder: ”Jag drömmer om att vara hemma mera” (DN, 18/12-2012) I artikeln om Anna Serner står: ”Värstingtiden gjorde mig till krigare” (DN, 20/11-2011). Ordet krigare och i viss mån även ordet värsting, brukar kopplas ihop med manlighet. Om Anders Borg sägs att han vill vara hemma, vilket är ett ord som traditionellt förknippas med kvinnlighet. Troligtvis vill man i rubriken peka på det som sticker ut lite grann och det som framställs som lite udda för könet. Följande rubriker handlar om kvinnor: ”Jag är ingen höghustaliban” (DN, 2/3-2012), ”Man är inte politiker för att vara snäll” (DN, 24/3-2012). Dessa sticker ut en aning, vilket brukar kunna förknippas med manlighet.

Rubrikerna skiljer inte nämnvärt på kvinnor och män. Det som kan konstateras är att i vissa rubriker används ord som förknippas med det andra könet, vilket kan ha att göra med att man vill göra en rubrik som sticker ut, för att locka läsaren.

7.6 Med vilka ord beskrivs beslutsfattarna i ingresserna?

I ingresserna får läsaren reda på vem det handlar om, vilken profession personen innehar, samt något personligt. Beroende på i vilken sektion artikeln finns, fokuserar man på lite olika i ingresserna. Några ingresser fokuserar främst på personen och inte yrkesprofessionen: ”Han var tonåringen som hoppade av gymnasiet, spelade munspel i tunnelbanan och fantiserade om att bli advokat. Som 28-åring lade Thomas Bodström fotbollsskorna på hyllan och satsade på jobbet som biträdande jurist. I dag är han advokat, ex-minister, författare och flerbarnspappa – och drömmer om att spela fotboll.” (DN, 30/10-2011)

Andra behandlar enbart personen utifrån dess profession:

”Hon har aldrig haft en extern mentor. Rådgivarna har funnits runt köksbordet och på jobbet. - Det är livsviktigt för chefen att använda medarbetarna som bollplank, säger Anitra Steen, Systembolagets tidigare vd, i dag ledarskapskonsult.”(DN, 13/11-2011)

I samtliga av dessa ingresser om män används starka ord som stuckit ut hakan, praktgräl, skapat rubriker, (DN, 5/2-2012), bästa finansminister kapacitet, kunnighet, djupt respekterad, fruktad (DN, 18/12-2011) kär (DN, 1/10-2011), hoppade av gymnasiet (DN, 30/10-2011), främste motståndsmän, döma ut (DN, 17/3-2012).

Starka ord man kan hitta om kvinnor är färre: bråket (DN, 24/3-2011), i skottlinjen, bakom kanonen, höghustaliban (DN, 2/3-2012), värsting, vet vad hon står för (DN, 20/11-2011).

Istället används mer neutrala ord för att beskriva kvinnorna i ingresserna: ”Hon har aldrig haft en extern mentor. Rådgivarna har funnits runt köksbordet och på jobbet. - Det är livsviktigt för chefen att använda medarbetarna som bollplank...” (DN, 13/11-2011)

7.7 Hur framställs beslutsfattarna i bild?

Det finns tredubbelt så mycket fler bilder på män än på kvinnor. Detta beror på att det förekommer bildserier i samtliga *DN söndag*. Vi har kunnat konstatera att det endast förekommer en kvinna av sju reportage i söndagsbilagorna, och detta utgör snedfördelningen av bilder. Utifrån den vetenskapen presenterar vi följande analys:

På 8 bilder av 12, ler kvinnorna, antingen in i kameran, eller i samband med något annat. På 15 bilder av 43, ler männen. Oftast är detta i samband med att de gör något, skrattar mot sin fru, med en kollega, eller blir fotograferad av en privatperson. Kvinnor ler alltså i högre grad än män.

I reportaget om Percy Barnevik står flera gånger att han ler eller flinar. Detta syns inte i bildserien, då han ser allvarlig ut på alla fem bilder, samt i tillbakalutade ställningar (DN, 15/1-2012). I reportaget om Annie Lööf finns fyra bilder, där hon ler på alla utom en (DN, 18/3-2012).

I samtliga bildserier i *DN söndag* agerar alla på något sätt på någon av bilderna. På andra tidningssidan brukar det finnas en bild som upptar en tidningssida. Den är tagen som porträttbild.

I de andra sektionerna förekommer främst en bild, vilken brukar vara halvkroppsbild. Alla män utom två agerar på någon av bilderna. Det kan vara allt från att sitta vid ett skrivbord och titta ner i papper (DN, 17/3-2012), till att skaka hand med någon (DN, 30/10).

2 av 8 av kvinnorna agerar på bild. De som agerar skakar hand med någon (DN, 18/3-2012) och pratar med någon (DN, 18/3-2012).

Flera av männen fotograferas i grodperspektiv, ett underifrånperspektiv som ger intrycket av maktposition av objektet. Ingen av kvinnorna fotograferas i grodperspektiv.

8 SAMMANFATTNING OCH ANALYS AV SVD OCH DN

8.1 Vilka frågor ställs till beslutsfattarna?

Oavsett om det är en man eller kvinna ställs frågorna på i stort sett samma sätt. Frågorna handlar om var beslutsfattarna arbetar, har för bakgrund professionellt, vad de anser om branschen och frågor rörande företaget. I vissa fall som i Söndagsintervjun (SvD, 26/2-2012) ställs de typiskt kvinnliga frågorna till beslutsfattaren som utseende och föräldraskap. I några artiklar måste kvinnor försvara sin kompetens men det är inte många. Kroon Lundell skriver att kvinnor kan betraktas som udda som har gjort främmande livsval det vill säga lämnat hemmets trygga vrå och istället befinner sig på en hög position (Kroon Lundell, 2012:21). Det kan tolkas som att kvinnor måste förklara sina livsval och kompetens i större utsträckning än männen.

Näringsliv Nyheter är de artiklar som ställer flest frågor till beslutsfattarna och som är mest neutrala när det gäller skillnader mellan könen. I dessa artiklar handlar det om företaget och deras syn på företaget, branschen. När det gäller *DN söndag* ställs många privata frågor till beslutsfattarna i de övriga sektionerna handlar frågorna mer om profession. I DN finns ingen direkt slutsats eftersom det var ojämnt fördelat mellan män och kvinnor i de olika sektionerna.

8.2 Hur beskrivs beslutsfattarnas maktposition?

Lång erfarenhet är det som är mest anmärkningsvärt i SvD. Bakgrund och prestigefyllda titlar är andra beskrivningar på personer med makt. Det är en jämn fördelning mellan män och kvinnor när det gäller ovanstående beskrivningar.

Att ha föräldrar som är framgångsrika är ett mått på makt och hur betydelsefull personen är och beskrivs i ett flertal artiklar där männen överrepresenterar kvinnorna. Andra fall där män och kvinnors makt beskrivs annorlunda handlar om att män beskrivs i fler fall som tungviktare, erfarna och kompetenta. Kvinnor beskrivs i fler fall än männen som tidigare doldisar. De får försvara sin duglighet mer än männen och deras meritlista rabblas oftare upp.

I DN skrivs lång erfarenhet också ut. Utöver det beskrivs männen mer utifrån pondus och kvinnorna framställs mer neutralt och som behärskade personer. Männen beskrivs mer utifrån deras ageranden och att de syns och hörs. Männen framställs i högre grad utifrån sina egenskaper. De framställs som ”bråkigare” än kvinnor.

8.3 Hur beskrivs ålder, utseende, mimik, gester, agerande?

8.3.1 Ålder

Om personen anses vara ung för sin position, så skrivs detta ut och fokuseras på. Troligtvis beror det på att det ses som en bedrift att ha uppnått positionen i ung ålder.

Till skillnad från Kroon Lundell finns inga tecken i denna studie på att detta är något som till största del sker hos kvinnor. (Kroon Lundell, 2012: 22) Män och kvinnor behandlas lika i detta hänseende.

8.3.2 Utseende, mimik, gester, agerande

Kvinnor och män skildras med olika ord i beskrivningar av utseende, mimik, gester och agerande. I SvD beskrivs inte utseende i mer än i några enstaka fall och vi drar slutsatserna att utseende inte är viktigt att förmedla i de artiklar vi har undersökt. I *DN söndag* och *Mitt Stockholm* beskrivs däremot samtliga mäns utseende eller kläder medan den enda kvinnan i dessa sektioner inte beskrivs alls. Kan det vara så att skribenten inte vill fokusera på ett traditionellt kvinnligt fokus? Beskrivningarna av männen handlar om vilka kläder de har och då ofta kostym och slips och utseende som mustasch och/eller buskiga ögonbryn (DN, 1/10-2011). När det gäller beskrivningen av Håkan Juholts mustasch dras slutsatsen att den är kännetecknande för honom och beskrivs i medier titt som tätt. ”Buskiga ögonbryn” är en annan beskrivning som förekommer i två artiklar vilket accentuerar manlighet.

När det handlar om agerande, mimik och gester beskrivs kvinnor i SvD utifrån ord som skrattar, ler, strålar av energi, entusiastisk och varm framtoning i högre grad än männen. Kvinnor beskrivs även som att de är snabba, pratar fort, har andan i halsen och beskrivs också utifrån mjuka värden som ”mjukt inbäddad”, varm framtoning.

Männen beskrivs i stället som att de har tålmod, erfarenhet vågar säga vad de tycker/frispråkiga och orädda. När männen ler framställs det som att de ”säger med ett brett

leende” och ”skrattsalva”. I textanalyserna blir det tydligt att stereotyperna kommer fram. Att prata fort och vara snabb kan ses som hysteriskt och ettrigt, vilket är egenskaper som i alla tider förknippats med kvinnor. Männerna i sin tur är tålmodiga, orädda, tuffa, allvarliga, egenskaper som i alla tider har förknippats med män. Dessa könsstereotyper skriver även Hirdman om (Hirdman, 2001:47- 48).

Även i DN beskrivs männen utifrån de klassiska manliga stereotyperna, krävande, fokuserade, rationell, fast blick medan kvinnorna i DN framställs mer neutralt.

Slutsatsen blir att gamla föreställningar om de manliga och kvinnliga egenskaperna lever kvar i dagspress. Hirdman menar att hierarkin med ojämn könsfördelning finns på de högre positionerna inbyggd i den så kallade genusordningen där kvinnor och män formas till det som anses vara manligt och kvinnligt (Hirdman, 2001: 80-85). Journalisterna formar med andra ord medvetet eller omedvetet synen på den kvinnliga och manliga beslutsfattaren. Hirdman skriver även att mannen antar rollen som stark, beslutsfattande medan kvinnan antar rollen som beroende och svag redan från småbarnsåldern (Hirdman, 2001: 80-85). Roller som beskrivs i dagspress i många artiklar.

Enligt Göransson har media en tendens att betona olikheter mellan män och kvinnor och placera in dem i olika roller. De bekräftar den manliga normen (Göransson, 2006: 478-479). Det bekräftar att kvinnor och män beskrivs med könskodade ord.

8.4 Hur ser relationen mellan profession och person ut?

I SvD fokuserar de flesta artiklar på profession. Det är enbart ett fåtal artiklar som nämner personliga saker. Många artiklar nämner enbart person i faktarutan. Vår tolkning är att SvD inte har som ambition att lyfta fram personen utan är intresserade av professionen i första hand. När det personliga nämns är det i citat eller ibland av journalisten som återberättar. Barn, föräldraskap och familj är de ämnen som oftast nämns när personen gestaltas utifrån person. Det gäller för både DN och SvD.

I *DN söndag* får männen berätta om sina pappaliv, och det fokuseras på hur mycket tid de har för barnen. I flera av artiklarna återkommer man till deras faderskap, och deras åsikter om jämställdhet. Samtidigt beskrivs flera män med typiska manliga värdeord som “pondus”,

“skrämmande” och “respekterad”. Att lyfta fram kontraster hos männen, det hårda mot det mjuka, är vanligt DN. Kvinnorna i DN beskrivs mer sakligt och objektivt och med färre värdeord. Det kan ha att göra med att fler kvinnor finns i *Jobb* där man inte fokuserar på det privata medan fler män förekommer i DN söndag där man vill ha en mer personlig vinkling.

Kenneth Bengtsson hade inte kunnat göra sin karriär utan sin fru som har varit hemma (SvD, 26/2-2012). Peter Burmans fru var hemma under tio år medan han gjorde karriär (SvD, 11/3-2012). Percy Barnevik försummade sina barn (DN, 5/1-2012). Anders Ferbe får frågan hur han ser på att vara förbundsordförande och småbarnsfar samtidigt (SvD, 5/2-2012). Några artiklar beskriver det här fenomenet, att män med makt har en kvinna som stödjer dem genom att vara hemma och ta hand om familjen medan mannen gör karriär.

Enligt Göransson är det vanligare att män inom maktens fält är gifta eller sammanboende än deras kvinnliga chefskollegor. Män med makt har oftare mer ojämsställda relationer det vill säga där deras fru eller sambo inte satsar lika mycket på karriären. De har också fler barn än deras kvinnliga chefskollegor. Bland kvinnor med makt är en tredjedel ensamstående och de kvinnor som lever i en parrelation har en man som också gör karriär. De lever i mer jämställda relationer det vill säga att båda gör karriär (Göransson, 2006:533).

8.5 Hur formuleras rubriker?

I DN används manligt kodade ord som ”trygg” ”stark” och ”krigare” på kvinnor och kvinnligt kodade ord som ”hemma” ”drömmer” används på män. Även i SvD förekommer det att journalisten använder ett ord som förknippas med manlighet på en kvinna som ”kartellkrigare”. Däremot är det inget genomgående utan händer bara i enstaka fall. I något fall används också typiska kvinnliga ord på en kvinna som ”slut på gullandet” där ordet ”gullande” i den stereotypa världen förknippas starkt med kvinnor.

I SvD används efternamn i några rubriker vilket kan försvåra för läsaren vem artikeln handlar om. I de allra flesta artiklar är rubrikerna könsneutrala.

Göransson menar att avvikande beskrivningar av personer kan gynna personen i och med att det blir mer nyhetsmässigt (Göransson, 2006: 479). Därför kanske det kan vara till fördel för kvinnorna som beskrivs med manliga värdeord som “trygg” “stark” “kartellkrigare” eftersom

det typiskt manliga ses som mer positivt än det kvinnliga. Det ger en fingervisning till Hirdmans genussystem, där mannen är normen, vilken kvinnan avviker ifrån (Hirdman, 2001:80-85)

8.6 Med vilka ord beskrivs beslutsfattarna i ingresserna?

I DN används ord som "djupt respekterad", "fruktad", "stuckit ut hakan" och "praktgräl" om män. Medan kvinnor benämns mer neutralt. Här använder DN stereotypa föreställningar om män men inte om kvinnor i lika hög grad. I SvD finns inga större skillnader i hur män och kvinnor gestaltas i ingresserna.

8.7 Hur framställs beslutsfattarna i bild?

När det gäller analys av bilder finns det vissa tydliga skillnader mellan kvinnor och män. Den största skillnaden i hur kvinnor respektive män gestaltas på bild är att kvinnorna ler och skrattar i större utsträckning än männen. I SvD var det endast två kvinnor av 21 som inte log eller skrattade medan motsvarande siffra bland män var elva män av 22 som inte log. I DN log åtta av tolv kvinnor på bild medan 15 bilder på män av 43 bilder visade män som log. Två av dessa bilder visar en man som skrattar. Resterande 28 bilder på männen visar allvarliga eller fokuserade män som inte ler.

På bilderna från SvD fotograferas män oftare än kvinnor i halvbild med lite luft runtomkring. Det får dem att vara mer "närvarande" i bilden, de ser större ut och får mer pondus än kvinnorna som inte tar så stor plats i bilderna utan fotograferas med mycket luft omkring sig. Genom att gestalta kvinnor med mer luft runt omkring blir intrycket att de är små och har mindre pondus än männen på bilderna. I *DN söndag*, blev många män fotograferade i godperspektiv vilket ger en bild av makt och pondus. Kvinnan i *DN söndag* blev i stället fotograferad rakt framifrån. Eftersom fördelningen mellan män och kvinnor var ojämn i *DN söndag* är det svårt att dra slutsatser utifrån jämförelsen kvinnor och män.

Kroon Lundell beskriver i sin rapport att kvinnor ofta gestaltas med ett leende på läpparna och att det bidrar till att hon ses som det "leende objektet" som påminner om stereotypen den söta flickan. Kroon Lundell menar att mannen oftare ger intrycket av att vara distanserad och nonchalant något vi också lade märke till. (Kroon Lundell, 2012; 14). Att kvinnor fotograferas med mycket luft omkring sig ger en bild eller illusion av svaghet i bemärkelsen

liten och lika viktig eller oviktig som bakgrunden. Det bekräftar stereotyperna om att kvinnan inte har pondus och makt vilket männen anses ha.

Förutom dessa båda iakttagelser var det relativt jämt mellan hur kvinnor och män gestaltades på bild. De allra flesta tittade rakt in i kameran, det var jämn fördelning mellan inomhus- och utomhusbilder, de flesta agerade inte på bilderna utan stod eller satt stilla.

9. AVSLUTANDE DISKUSSION

Studiens analys visar att män och kvinnor i vissa fall framställs utifrån kvinnligt respektive manligt kodade ord, det vill säga utifrån könsstereotyperna. I DN används manligt kodade ord i större utsträckning än kvinnliga medan kvinnor framställs mer neutralt. Detta går till viss del emot den tidigare forskning som presenterats, att både män och kvinnor beskrivs utifrån stereotyper. I SvD beskrivs däremot både kvinnor och män utifrån könsstereotyper.

Stor skillnad finns också mellan kvinnor och män på bild. En övervägande majoritet av kvinnorna ler eller skrattar på bild, medan största andelen av män är allvarliga.

Vi har sett att män förekommer i större utsträckning i de långa och djupare reportagen, än kvinnor. Detta märks i *Intervjun Aktuellt* i SvD, *Näringsliv Nyheter* och *DN söndag*. Kvinnor figurerar i högre grad vid nytt jobb eller i kortare jobbrelaterade artiklar som *Jobb* i DN och *Nytt jobb* i SvD. Detta skulle kunna analyseras djupare i vidare forskning.

Studiens slutsats att dagspress använder sig av vissa stereotypiseringar, trots att de har en formell och informativ agenda. Vi har noterat att det är svårt att upptäcka vid en första överblick, vilket kan tolkas som att de viss mån försöker tänka på att inte använda sig av könsstereotypa beskrivningar. Först vid en noggrann analys och genomgång av orden syns det att både DN och SvD faller in i de traditionella stereotypiseringarna av kvinnor och män. Något som man kanske inte förväntar sig av dagspress utan mer av tabloid och magasin. Eftersom dagspress förväntas ha en annan agenda tycker vi att det är extra viktigt att de försöker hålla sig så neutrala som möjligt i sin framställning av kvinnor och män.

Vi tycker att det är viktigt att forska vidare på hur kvinnor och män framställs i dagspress. Risken är att man matas med stereotypa bilder om könen utan att reflektera över dem. På så sätt riskerar dagspress att bidra till att de gamla föreställningarna om könen lever vidare.

9.1 Förslag på vidare forskning

Den här uppsatsens fokus har legat på en liten del av dagspressen och då storstadspress. En idé är att forska vidare på hur dagspress i hela landet beskriver beslutsfattare. Blir det samma resultat eller ser det olika ut i andra storstäder och lokalpress? Andra förslag på vidare forskning är att undersöka hur medvetna journalisterna själva är i hur de beskriver

beslutsfattare. Det vill säga liknande forskning som den här uppsatsen men att gå ett steg längre och intervjua journalisterna. Dessutom är det intressant att forska på hur stor betydelse journalistens kön har för resultatet.

10. KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

10.1 Källförteckning

SvD Artiklar (via Retriever research)

- Jan Blomgren, ”Proffs på konflikter”, *SvD*, 23/10-2011
- Carolina Neurath, ”Beredd på skattesmäll”, *SvD*, 24/3-2012
- Nils-Olof Ollevik, ”Sista milen är svårast”, *SvD*, 31/3-2012
- Annika Wilhelmson, ”Läxhjälp är hans vision”, *SvD*, 11/3-2012
- Hanna Dunér, ”Känns det riskabelt med en börsrytare?”, *SvD*, 17/3-2012
- Karin Henriksson, ”Kontor utan gränser”, *SvD*, 18/3-2012
- Jonas Fröberg, ”Saab i tryggt förvar”, *SvD*, 4/3-2012
- Annika Wilhelmsson, ”Långt före sin ålder”, *SvD*, 26/2-2012
- Karin Thunberg, ”Slut med gullandet”, *SvD*, 26/2-2012
- EmmyLou Tuvhag, ”Kartellkrigare”, *SvD*, 12/2-2012
- Jacob Bursell, ”Det optimala räcker”, *SvD*, 18/3-2012
- Hanna Dunéll, ”Förädlare i tiden”, *SvD*, 19/2-2012
- Klas Andersson, ”Börs- vd tar ny mark”, *SvD*, 19/2-2012
- Leif Petersen, ”Räknar på risken”, *SvD*, 4/2-2012
- Cecilia Axelsson, ”Ferbe kliver fram”, *SvD*, 5/2-2012
- Josefin Jacobsson, ”Ingen kronprinsessa”, *SvD*, 5/2-2012
- Carolina Neurath, ”Lugn i stormen”, *SvD*, 21/1-2012
- Hanna Dunér, ”Här stannar jag så länge jag kan stå”, *SvD*, 22/1-2012
- Tove Carlén, ”Aktier som livsstil”, *SvD*, 15/1-2012
- Therese Larsson, ”EU-ministern ser chans till bred Europadebatt”, *SvD*, 5/1-2012 (torsdag innan röd dag vilket anses vara fredag)
- Carolina Neurath, ”Vårdbolagen kan alltid bli bättre”, *SvD*, 24/12-2011
- Hanna Dunér, ”Ständig förändring”, *SvD*, 11/12-2011
- Sara Lomberg, ”Global talangjakt”, *SvD*, 18/12-2011
- Joel Dahlberg, ”Selin: Det var svårt att misslyckas”, *SvD*, 2/12-2011
- Klas Andersson, ”Från Sahlin till banken”, *SvD*, 4/12-2011
- Sara Lomberg, ”En fixare byter om”, *SvD*, 27/11-2011

Tove Carlén, ”DO är inte bara jag”, *SvD*, 27/11-2011

EmmyLou Tuvhag, ”Vågar dra slutsatser”, *SvD*, 13/11-2011

Carolina Neurath, ”Tilltufsad 13-åring”, *SvD*, 19/11-2011

Cecilia Axelsson, ”Näringslivet ser grönt”, *SvD*, 4/11-2011

Hanna Dunér, ”Volvo lyxar till det”, *SvD*, 6/11-2011

Therese Larsson, ”Hög puls i rekrytering”, *SvD*, 23/10-2011

Jonas Fröberg, ”Löf läxar upp M”, *SvD*, 29/10-2011

Tove Carlén, ”Direkt i hetluften”, *SvD*, 30/10-2011

Jan Almgren, ”Den ofrivillige karriäristen”, *SvD*, 30/10-2011

Patricia Hedelius, ”Sökes: Kärnfull partner”, *SvD*, 15/10-2011

Ylva Edenhall, ”Tränad för toppen”, *SvD*, 16/10-2011

Carolina Neurath, Olle Zachrisson, Magnus Neideman
”Politikernas slagpåse”, *SvD*, 1/10-2011

Negra Efendic, ”Het stol väntar”, *SvD*, 2/10-2011

Jan Almgren, ”Prissumman på spel”, *SvD*, 8/10-2011

Therese Larsson, ”Läsplattan Lockar”, *SvD*, 9/10-2011

EmmyLou Tuvhag, ”Siktet inställt mot öst”, *SvD*, 4/3-2012

EmmyLou Tuvhag, ”Ett rödvitt hjärta”, *SvD*, 1/4-2012

DN artiklar (via Retriever Research)

Jessica Ritzén, ”Här vill jag bli gammal”, *DN*, 1/10-2011

Hans Kronbrink, ”I drömmen gör jag mål”, *DN*, 30/10-2011

Malin Eijde, ”Modets dolda makthavare”, *DN*, 12/11-2011

Maria André ”Som chef måste man vända sig till kollegerna”, *DN*, 13/11-2011

Maria André ”Värstingtiden gjorde mig till en krigare”, *DN*, 20/11-2011

Tove Nandorf, ”Vi fokuserar på vad vi kan lära av varandra”, *DN* 11/12-2011

Ulrika By, ”Jag drömmer om att vara hemma mera”, *DN*, 18/12-2011

Malin Eijde, ”Man får den plats man tar sig”, *DN*, 8/1-2012

Pia Gripenberg, ”Jag var olämplig som chef”, *DN*, 15/1-2012

Anna Bodin, ”Det är roligare att vara vuxen än att vara barn”, *DN*, 29/1-2012

Fredrik Emdén, ”Nästa avsnitt för Jan Scherman”, *DN* 5/2-2012

Anna Bodin, ”Carl-Henric Svanberg i oljekatastrofens spår”, *DN*, 19/2-2012

Viktor Barth-Kron, ”Jag är ingen höghustaliban”, *DN*, 2/3-2012

Viktor Barth-Kron, ”City skulle må bra av att fler bor där”, *DN*, 10/3-2012
Viktor Barth-Kron, ”Tomas Rudin – en man med en plan”, *DN*, 17/3-2012
Cecilia Jakobsson ”Jag är trygg och stark”, *DN*, 18/3-2012
Marianne Björklund, ”Att forska inom våra områden är en bra väg in”, *DN*, 18/3-2012
Viktor Barth-Kron, ”Man är inte politiker för att vara snäll”, *DN*, 24/3-2012

10.2 Litteraturförteckning

Gemzöe, Lena 2002. *Feminism* Stockholm: Bilda förlag
Hirdman, Yvonne 2001. *Genus – om det stabila föränderliga former* Malmö: Liber
Göransson, Anita 2006. *Maktens kön* Falun: Nya Doxa
Bergström, Göran, Boréus Kristina 2005. *Textens mening och makt* Lund: Studentlitteratur AB
Peter Esaiasson, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson och Lena Wängnerud, 2007.
Metodpraktikan Stockholm: Norstedts juridik
Kroon Lundell, Åsa 2012. *Sminkad superhjältinna eller leende lagomföretagare?* [pdf]
(Senast läst: 2012-05-31)
Svenska dagbladet, 2012. *Välkommen till SvD – du också* [elektronisk]
Tillgänglig: http://www.svd.se/special/svd_info/valkommen-till-svd-information-och-kontaktadresser_275057.svd
(Senast läst: 2012-05-31)
Svenska Dagbladet, 2012
Göransson, Anita, 2007. *SOU: Kön, makt och statistik* [pdf]
Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/09/58/75/72ab54ca.pdf>
(Senast läst: 2012-05-31)
Nationalencyklopedin [elektronisk]
Tillgänglig: <http://www.ne.se/stereotyp/315197>
(Senast läst: 2012-06-07)
Dagens Nyheter, 2012. *Om dagens nyheter* [elektronisk]
Tillgänglig: info.dn.se/info/om-oss/
(Senast läst 2012-06-07)
Dagens Nyheter 2012. *Innehåll*. [elektronisk]
Tillgänglig: <http://info.dn.se/info/innehall/dagens-nyheter/>
(Senast läst 2012-06-16)

Artiklarna har letats upp via *Mediearkivet Retriever Research* [elektronisk]

Tillgänglig: <https://web.retriever-info.com.till.biblextern.sh.se/services/archive.html> (Senast läst: 2012-05-31)

11. BILAGA

MALL TEXTANALYS

Journalisten

Vem skriver om vem? Är det en kvinna som skriver om en kvinna eller hur ser det ut?

Disposition, hur är texten uppbyggd?

Vilka frågor ställs till beslutsfattarna?

Privata frågor eller i egenskap av deras profession?

Får de frågor om/ beskrivs föräldraskapet/ familjesituationen?

Frågor om känslor?

Hur mycket utrymme får personens svar?

Vilka citat lyfter man fram?

Hur beskrivs beslutfattarnas maktposition?

Hur framställs personen i texten?

Med vilka ord beskrivs personerna?

Hur beskrivs ålder, utseende, mimik, gester, agerande?

Hur och i vilket sammanhang beskrivs utseende/kläder?

Nämns ålder?

Beskrivs kroppsspråk, mimik? Hur?

Hur mycket beskrivs personens agerande, ex skrattar, ser tveksam ut, ler mm

Hur ser relationen mellan profession och person ut?

Vad beskrivs utifrån den privata personen?

Vad beskrivs utifrån den professionella personen?

Intressen utöver det professionella?

Hur formuleras rubriker och ingresser?

Märks det i rubriken eller ingressen om personen är man eller kvinna?

Hur formuleras rubriker? Värdeladdade ord? Skrivs hela namnet ut eller bara förnamn?

Hur formuleras ingressen? Vad fokuserar journalisten på?

Övrigt

Används förstärkningsord i texten? Vilka, i vilket sammanhang och hur?

Hur framställs beslutsfattarna i bild?

Hur gestaltas personen i bild. Vad sätts i fokus, från vilket perspektiv?

Ler personen på bilden, ser allvarlig ut mm?

Vad är bilden placerad i för miljö?

Vad har personen för kroppsspråk?

Agerar personen på bilden?